

101
M

Dimarts, dia 26 de setembre del 1939.

Sortosament tenim a pocs metres de l'acantonament un riu força important, el mateix nom que el departament i que el nos permet seguir la higiene i la salut personal amb bastant bones condicions. Jo només hi faig la despesa d'un quart de hora que ja m'hi he donat i de rentar. M'he rentat el qual ja he fet dues o tres vegades i de nit en nit, car així no em fastigueja tant rentant ni tant m'he rentat que fer. Cada matí, abans de sortir de Croissant, ja em rento a raig d'aigua a una de les fonts, les quals són bastant nombroses; després, a l'acantonament, em rento a raig d'aigua presa de sota el fons. L'aigua n'és clara i tranquil, com poca n'hi ha a Espanya puix allà gairebé tots tenen més pendents. M'he rentat a simple vista perquè m'ha semblat que un riu en lloc i no pas un mar de bellesa, tota vegada que les roques són magnífiques i el paisatge de les rodalies ben joliu. Adhuc es veu amarrada allà al fons, prop de l'altre pont, una fràgil barqueta que s'hi llisca per l'aigua d'una manera curiosa.

Des de qualsevol terreny veiem un dos petits rius, ambdós unforats entre un munt d'arbres verdosos i magnífics, després dels quals ve per la banda dreta mirant a l'avant, una plana ondulada bastant gran, el riu a la banda esquerra i sobre d'aquesta, una petita cordillera de poca elevació que és on hi ha les carreteres i la carretera que arreu. Pel mig d'aquesta plana orientada hi passen una via fèrria i una carretera que ens distancien amb el seu trajecte bastant continuat.

Cal dir que gairebé tots els companys d'aquí són nous per mi, puix que si veig venir a aquesta Compagnia fou degut a un amic de M. M. M. que veia a propiament me si volia marxar d'interès i com que estava disposat i vist que tot hom reguira el mateix nom, veig acceptar. M'he donat, heure de parlar d'aquests nous companys; però, no tinc gaires de fer-ho. Pel contrari, només feli la presentació d'un que és del mateix poble on veig veure jo i que està a una de les altres compagnies de l'acantonament. M'ha estat presentat per un altre veïnat, tot reguira m'ha estat molt simpàtic i heu parlat b-

na estava. És la mateixa colat que jo i malgrat ésser del mateix poble no
 en coneixien, clar! Dos en coneix totalment de Forret de Segre que són
 amics meus amb aquest, i arribats coneguts fora; l'altre és en Mlle.
 Quel Florensca.

Dimecres dia 27 de setembre.

Ami m'he decidit a escriure de nou el parodi, car malgrat fer
 dos dies que ja ve correspondència retransmesa des de Septfontès, no
 he rebut res. Aquest tot sempre no sé si fa en retardar tant la se-
 va resposta, si és veritat que la meua primera li va arribar tant
 una en deia la Lluïsa. La primera lletra va, totalment, trigà
 tretze dies en fer-la, però és que aquesta potser trigaria el tri-
 ple; si aquella va caterva, la propera una en Mlle.

Fa uns matins i uns vespres geladíssims, si bé durant el dia
 llueix un sol esplèndid i a voltes aixofegat.

Dijous dia 28 de setembre.

rel recorda felix i dolent de la Carme, continua vivint però.
 tantament em viu, i continuo lamentant la seva pèrdua que sem-
 pre fan perduda. Al venir veí, passàrem per molt aprop del
 poble on ella antigament refugiada abans de retornar a Espanya.
 Aquest fet em feu revivre i imaginar-me una sèrie d'escenes
 passades amb ella de recordança inextinguible i d'altres de tan-
 passades, tal com el pas de muntar i devaltar a l'estació de
 Cosue per anar a la Misia de Saint Pere. En aquesta mateixa
 estació, mesos després, hi devollava jo uns minuts per compli-
 mentar a uns gentils oficials i solistes francesos i a unes for-
 mores damiselles francesetes que em oferiren un ric de bran-
 i cafè al nostre tren. El capità francès es sorprendé que al
 saber jo que estava a Cosue, li donés detalls precisos sobre la situa-
 ción de la ciutat. Poc s'imaginava ell el perquè de la meua il·lus-
 tració quan la meua ment s'imaginava en contrapartida, encara
 del pas per aquelles andanes de la dona que jo mis estimo.
 Quan ella imaginava per ell, i estia segur, tenia el pensam-
 ent en mi; uns mesos després jo feia el mateix. Ara, però,
 retria el dolor d'una separació que llavors ja era definitiva,

hi ha la inquietud per part nostra que no sé on és, si a la presó o lliure.

Finalment, com he rebut retroscursament des de Septfonds, una lletra molt voluminosa del meu pare, tan afectuosa com la primera i on a més un dia que si vull sortir del Camp per anar a treballar en quifers agrícoles secundaris, que la meua futura dona (deu que el torni a coser en breu) em reclamaria tot requit per anar a casa d'ella, al Forn i que quan li convingui, llavors ja vindria a viure amb ell, a l'Arriège. A més, a més, un dia en forma molt enceres, el seu amor a França i la simpatia per moltes. Inclús diu que proposaria a la meua futura dona que ella també m'adopti com a fillol. Novament m'indau un munt de vint francs.

Comi molt he fet ja la lletra per la senyora que va a inter la seva esposa i poder la meua paternitat. A veure si ara, malgrat estar tan lluny d'allà, podré anar-hi.

L'Elisabeth m'envia una altra lletra on m'hi indau una del meu estament germà Pau, fet a Paris el dia 31 d'agost prop passat, o sia el dia del meu sant. Contesta a dues meves i confirma que l'oncle Marino no es preocupa gens del nostre pare que continui al Penal igual.

Poc devia imaginar-se el bon Cristiani que el mateix dia que ell escrivia aquesta, en Pere i en Delfé sortien cap allà; no sols no s'ho devia imaginar nió que no fa tampoc la meua petita memòria de retorn. Cada dia estic més inquiet sobre la sort d'aquests; veig que malgrat les esperances del Pere amb l'oncle, aquest continua essent ingràt.

L'Elisabeth, un dia que té una gran pena de no saber què fer per ajudar-me a sortir del Camp i especia que si hi ha qui el què cal fer ni hi ha possibilitat. No gata a oferir-me un treball agrícol. Manifesta també amb una sinceritat emoció, que puc considerar-me com a un de la seva família.

Dimecres, dia 29 de setembre.

He cobrat els vint francs del "muntat" rebut aliv.

Dijous, dia 30 de setembre.

Heu fet una carta i un dia que encara tots resten allà; a més, just amb ell hi ponem uns motxos de San Fèlix, l'Agapito i un cordillo. També m'adunaria la transmissió de tres lletres de les quals més u'he rebut dues. A veure si la tercera s'hauria perdut.

Dimenge, dia 1er d'octubre del 1939.

Dues noves lletres transmiseses de Septfonds en fou ferra pler; una és de l'Hilone, potser la més curiosa de totes les seues; i aduna un diu que estan dispersades ella i la seva mare, a fer el que calgui per treure un del Camp, o rindó, ni unna de Tenusa, que hi convingui el non destí. Són ja tres els experiments per treure un; de moment només faig gestions en un, el del padell.

L'altra llettra és de la Penelope, la qual diu que marxa d'allà per anar a un altre lloc a treballar.

Dilluns, dia 2 d'octubre.

Ha fet un dia pessim plouguenent i fosc. El temps que he pogut me l'he passat escrivint, principalment contestant al postu.

La guerra de Polònia ja s'ha acabat. Rússia feu la seva acció per apoderar-se de la Ucraïna que feuen els polonesos i de la Rússia Blanca, tot el qual ja està sota el seu poder. Tots els altres territoris polonesos han passat a Alemanya, ni bé es parla de la creació d'una república solament composta de polonesos, sense minoria d'altres nacionals. Tot com feuen abans.

Alemanya i la U.R.S.S. proposeu ara que la guerra s'acabi; no sé si ho conseguiran. Rússia, malgrat l'aliança amb Alemanya, ha procurat que no progressi eulloc políticament, ni els Polonesos ni el Bàltic i per ara no s'ha lligat en res amb ella. Veurem com acabarà tot això.

Un tractat entre Estònia i la U.R.S.S. fa que el delta del Bàltic quedi en poder de la darrera, en perpetu diu encara d'Alemanya.

Dijous, dia 3 d'octubre.

Una segona lletra de la senyora em comunica que és molt possible que em reclamïn fent-me buscar per cor i persuas a treballar amb ella a una finca. Adhuc ve que em vindran a veure al camp.

Dimecres, dia 4 d'octubre.

7 una altra lletra em és interessant. me per breu em d'aquesta vida; és d'un Perraineu el qual em fa una oferta plena de bona intenció i amistat per demanar al seu departament feina per mi, a ésser possible al meu mateix poble. A tota veua, em diu que sempre hi seré ben rebut. Em demana així mateix que estudiï el meu país i que li enviï les seves qualitats com els seus defectes i que em el meu sojorn a França que ell desitja llarg, veuré jo que el meu poble no és dels "uniformes" negres que cal rebre a la frontera.

Veritablement, mai he cregut que la França que nosaltres hem venut conegut el Camp del tota França, i la prova m'ho ven demanant aquestes deficiències que veuen de tot, absolutament tots els ciutadans que s'ha francesos, el qual confirma que aquest poble és el magnífic poble que jo m'imaginava, o millor dit el poble amb les qualitats excel·lents que exponeix a la lletra del meu pare.

Dijous, dia 5 d'octubre.

Continuen plovent i jo continueu sense tenir robats i mullant-me els peus.

Hom diu que parlar la premsa una amnistia de França per alguns condemnats a penes petites i la revisió d'alguns processos. Si això és veritat seria ben el del meu pare que me que hi seria beneficiós, car així ho veigé la senyora Mère quan vingué a veure'm.

Una altra cosa que hom diu és que la nostra campanya nostra d'aquí serà veritat?

Dijous, dia 6 d'octubre.

Dia de univertoria i neteja; he rentat la roba i adreue la fura del matallàs. La resta del dia oberrida; vreu a l'esitèu de fura de dos números de la revista "Mlotch", final d'una novel·la de Targat Vila; coneuement d'Et Tùnel de Kellernom.

Divaltè, dia 7 d'octubre.

Duprés de la desaparició de Polònia, la guerra al front de l'Oest continua igual que abans, sense transibència. Mentrestant, París i Londres han contestat que el seu objectiu de guerra no ha pas finit malgrat que Polònia hagi estat venuda, ni bé deixen en parta oberta a negociacions que niquin bases sobre una estabilitat venible.

M'interessa dir-me a un motic que el tros d'antir alemany "Brenner" que la portessa fortè, com a aprinat pels anglesos, no el vuitat; pel contrari els submarins germànics impedi-doren no fa molt el porta-avions britànic "Courageux".

El nombre de vaissells enforsats durant aquesta guerra is ja farea elevat, tant que constituirien una bona equadra marant.

Dimecres, dia 8 d'octubre.

Aquesta tarda heu anat a treballar a unes altres cantes que hi ha a poca distància d'aquí. El capità de la Compagnia, i jo, ungra-gada haueu ent distribuit el personal, heu anat a passejar per la carretera on hi havia alguns altres grups de francesos que hi passejaven.

Abans, però, d'arribar al lloc de treball heu passat primer per dos pobles on heu estat saludats molt favorablement, i mitjats amb alguns francesos entiers. El que més m'ha encantat ha estat un "Viva España" donat per un grup de francesos.

Mentre passejaven per la carretera heu topat amb un grup de danses; unes que ens han dit que venen refugia-dos de París, fent nos pàis llants autèntics per novaltres amb enceres paraules; mostres de simpatia, sobretot una de

expressiva i nívora que ha estat la decoració per una creua de tres braços d'un panell de flors que representaven el color de la bandera de la nostra República. Aquesta decoració fou feta a en Mata, un oficial de recia, el qual quan li varen fer les llàgrimes. El capità i a mi, la nostra creua ens donava un petit símbol flors a cada peu. Quan l'armament passava de nosaltres ja era a la banda oposta nostre de retorn a Vinelles, encara es giraven a cada moment i ens agitant en salut amical, llurs mans: encorbats.

Totes les mostres del poble frances encara novelles, han estat de simpatia, tot; un dels hi haqut la nota discordant d'un guerdanne, que en la seva antipatia volia inclús prohibir que corresponguéssim i que miréssim tan sols als francesos.

El lloc de treball era igualment a les vores del Yonne, més el paisatge era encara molt més bell; el riu, per si, ja ho és molt i a més els arbres, les boques, la carretera, les cases de camp, etc. Tant l'excursió com el retorn l'hem fet amb un camió conduït per un italià gariboldi que porta divuit anys a França, més temps que un grecol.

Dilluns, dia 9 d'octubre.

Tot el dia ha plujat sense parar, circumstància per la qual hem estat fortificats a més no poder.
 Res més de nou en un dia tan sorruet.

Dimarts, dia 10 d'octubre.

Hui tornem a les cantons d'abans d'ahir aquesta tarda. Al fer el nou de les forces ens hem contat de de la 63 que durant el matí els hi havien fet un cristall de fusta amb uns mots que deien: "Les refugiées de Paris aux réfugiés espagnols." Davant d'aquesta circumstància delicada, l'interpret feu una lletra donant les gràcies en nom de tots; però el guerdanne no permeté que fos entregada a les portadores de l'obra.

I encara més: l'hem rigut que al nostre pas per Vinelles

promovien estats d'entusiasme i simpatia envers nosaltres, ara
han donat ordre als carruers de posar bé la carretera general
a fi de fer el més benquerament possible els carrers del poble.

Malgrat aquest ordre, però, al proper poble de Vinçettes, no
es pot evitar passar pel poble una mica i allí les salutacions
continuen gairebé igual. N'hi ha una de molt curiosa que és
la d'un senyor que ^{puig} amagat comença solucant amb la mà
i el braç estirat, mes ràpidament clou el puny amb energia
i continua solucant.

Dub el capità de la línia, un bon, bon aviat a beure'ns una
cervesa a una taverna-bar-restaurant-hotel "mercedem". Segui-
dament hem entaulat cervesa amb un senyor que em sembla
que era l'amo. M'ha assegurat que era veritat el "butó" de
què el dia 12 proper Indues, donava una amnistia gene-
ral, i uns fants d'altres ha demostrat el seu interès de què re-
tornem tots a casa nostra, que ací hi sobreni. Segurament
que aqueta gent que demostra això, ignora les guerres que té bet-
hem d'anar a Espanya amb seqüel·lats; tant és així que si ai-
rà de l'amnistia fos veritat, ben aviat es quedarien recere quasi
ningú a França.

Bon quan't a mi, ben sincerament dic que de guerres no m'he
cop, prena menys; sincerament hi ha una cosa que em capficia i
és el problema de casa meua pel qual si aquesta amnistia que
no la crec, ningú potser en decidiria a retornar; mes si em
diguessin el bé cosa que allà no m'hi freg falta, llavors re-
faria ací o a qualsevol país lliure que se'm permetés bairre
amb llibertat i dignitat; pel contrari si ací la vida continua
essent la d'un presoner i l'amnistia allà un permetés vi-
re amb llibertat relativa, llavors tinc la impressió que retor-
naria encantat. me'n molt mal recerd d'aquesta França
que jo tant admiro per les seves gestes de llibertat, de poble,
de generositat...

El senyor de l'amentat bar m'ha presentat la seva filla,
la qual és de les noies més maigues que he vist des de que sóc

a França, i a més força simpàtica, força. Deuria parlar locum pro
dat que hi tornarien i que llavors en devorarien el diari en
el qual ell usé el de l'amistia.

Dimecres, dia 14 d'octubre.

Aquest matí hem anat allà en vau a cercar la tarra per
fins d'arruinar del quita; un ristre deurit. Tant és així que el retorn
dels orines comiats hura minutat en Onis i jo per veure de
nou a l'Acantonament.

En Cruz, és el capità de la Companyia, un madrileny bruníssim
de trenta. Tres anys; té bons sentiments, bastant pobre noi i deuota
a cada moment la influència d'ora prevé: de la Guàrdia Civil; a
questa influència, però, no és pas la que feu testament favorable a l'e-
mentada Guàrdia, sinó que en vull referir a la subjugació
a la disciplina del goló, no a la de la intel·ligència. Ultra jo hi
han, a més, nou tinentes més a la P. M. de la C. Numerosos-hos: Marín,
un altre ex. guàrdia civil, Mintador proletari de temps ha i bona per-
sona; no pas tant per ésser un bon militant del que en creu ésser
ara. Mator, descendint de pare deunany; un aiet aiet i sorrent com
tot oficial de carrera; (ell ho és) però de molta bona sentiments mani-
fats en diverses ocasions; és dels que colen més, o moltant molt i por-
len poc, però amb encert. Durán, un enamorat del primer amor ena-
ra acut el qual s'hi usà; està sofrint una aguda crisi de des-
deliciament en tots els sentits i arrenca en el seu despit contra tot i con-
tra tots; sobretot contra els que se fan sofir la vida actual; la seva so-
na, pel contrari, té una interera magnífica, magnífica; en el fons és un
nou gran. Escoda, un jueu català que té bastant de jueu i bastant
taulell de català; és dels més cultes i intel·ligents del grup i en uniu, crec
que per timidesa ^{per orgull} i per hereditarietat, passa molts regades
per banar. Ventura Castañera, un torquíssim, brut, bast i repil·lent
aiet que és constant que tingui les idees que té; no per ell no, per
elles. Milla, un antic paleta amb molt sentit comú. Gama, un
altre ex. guàrdia civil, ariet i pobre noi. Conallé, un volentia dels
que li agraden els comptes nets, a regades tant que s'embanta en

la discussió sobre demorarem un compte. Barroso, un altre ex. guardià civil (en tota la guerra ^{no} hi havia vist mai tant de junts, car en la Companyia encara no hi ha molts més) contra l'intendent proletari crec que formidable; bons conceptes.

Dijous, dia 12 d'octubre.

Vaig molt fins al coll i aprofit fins a la clauca; no tinc robats ni quasi esparcenyets i fa una colla de diest que plau sense parar.

Aquesta tarda, tota una fineta i empipadora pluja heu anat a la cantera Bally. A la poca estona que estava ja el fer. mal treballant ha vingut un capità francès que ha donat un trist espectacle per la seva pobre mentalitat. M'ha dit a mi i m'ha dit, després de manifestar el seu ressentiment per treballar amb aquell demotiv, una sèrie de bromes insubornables, impropies no ja d'un capità sinó d'algú d'una individu de principis ciutadans. La disculpa conformitat pot demostrar, mes fins en això estigues fora de lloc, primer per atacar durament un personatge que se li ha promès molt; no se li ha donat res i després perquè el causant del seu descontent no eren nosaltres que tot just acabàvem d'arribar, sinó els que havien treballat pel mal. Entre els indignes impropies heu dit que al qui no treballés se'l tiraria al fons, que se li posaria un número com als presoners alemanys i que si convenia inclús se'l afusellaria.

No era el nostre. Faicent sol d'aque feia dispenses d'oficial. Ara que el causant de tot és un sergent encara. gab de marejar el treball el qual ha anat a parar. No al capità; no se li ha anat pas malament, però, un moment ha fet que girar cua el capità que l'he empès contra d'ell fins a tal punt que ha recedint i així anoteix tots els altres francesos han estat d'acord amb mi. Fins a tot poder el capità impedit de l'acció

240

feta ha retrocedit per dir que la roba i les robes ja les
tenien i que el divorci es va acabar.

Dijous, dia 13 d'octubre. Divendres.

Estic esperant amb molta impaciència dues coses: primera,
una lletre de casa o millor dit amb noves dels meus germans
Jose i Delfi, la sort dels quals em fa estar intranquil, i segona,
noves també de la senyora futura del meu pare i la qual
vaig veure fa quinze dies i encara no se ho sabut res.
Referent a la primera un cal esperar més en quant a la
segona si demà no tinc noves de tornada a escriure
ja que el seu silenci em fa adonar-me'n.

Dissabte, dia 14 d'octubre.

Novament formada de treball a la cantera Bally emi ren-
se incidència. Amb en Crois hem anat a prendre una serve-
ra al mateix lloc de l'altre dia. Aquí em va trobar la mestra
i mi havia també sa filla; el que no hi era és el senyor del
dior de l'altre dia el qual em digué la mestra que havia
anat a París. Altra la senyora em feu un petit també quatre
prems que em va donar gentilmente la mestra i la filla, la
qual estava tan maca com l'altre dia, i proper més viu-
pàtica; vaig tenir'n la impressió però que la senyora la
vigilava més xic.

Diumenge, dia 15 d'octubre.

Aquest matí hem anat a la cantera de la pedra que és la que
està més lluny d'aquí; per anar-hi s'han de portar un o set poblets
a l'estel del de Crois. Ha plegat quasi sense parar.

Al retornar, des de la carretera es veu bé bé el nostre Ocaso-
nouent així com també les grans entrades a les canteres d'aquí.
Mirades a distància aquestes entrades semblen més aviat
tres grans ferides obertes a una regió muscular de la Terra.

Però quant al temps mi parlar-ne i a correspondència
meua; no sé res de cinc dies de fa uns dies.

761
Dilluns, dia 16 d'octubre.

Pel matí ha presentat un dia magnífic, tant que he pres la mudada i en anar a l'Acadèmia m'he marxat tot seguit a rentar el pajama i l'altre mudada que portava posada. Mentre rentava unig més, he pres un bon bany de sol i després, mentre s'empassa la roba un bon bany d'aigua. Finit el bany, ben net i heu presquet la mudada, m'eta ben respallats el pantaló del feix, netejades les sandàlies i a dinar.

El rentar la roba és una de les coses que em ve més costa a unió dels quefes de cair feument que em veig obligat a fer. No obstant, i degut a la por que em fa la roba bruta, per no pensar-hi, la rento immediatament després de treure-me-la; i clar, com que sé que és una cosa que no m'ho farà ningú ni ho faig jo, ni de qualsevol manera, sino bé, bé, m'eta i felpuca com el qui més dell unió company. Continuament veient la fama de que faig la roba neta, "celebritat" agafada a Septfont.

Pel vespre, a l'anar a dormir ja me l'emportava plorada: "plorada" per posar-la a la maleta.

El treball del dia ha estat a la cantera Bally sense transcendència. Únicament una comissió pagada pentinant pel voler gariboldi, al bar on hi ha aquelles pures tan bufalues.

Dimarts, dia 17 d'octubre.

No podia durar el bon temps en aquest país; aquest matí, per seguir la tradició francesa a ploure intensament. Fins i tot el plaçid i tranquil Youne s'ha emverat un aie i en alguns indrets s'ha desbordat.

Quan fa aquest temps tan dolent la ironia espanyola purpura i humorística admet un es moments prescrips es deixa sentir; ara sobretot dirigida al cap del

Camp de Septfonds "reordant-li" el que prometia a les Com-
panyies de Treballadors. Alguns simulen que fan de lluctuosos
del "lucro" i diuen: "Repito la nota del Mundo francès:
Tendréis més llibertat, major cura, abundante y va-
riada; dormireis en cambres individuals com rosa blanca;
se os darán ocho paquets de tabaco al mes y primers
de buen rendimiento; disfrutariéis de hasta cinco dias
de permiso para ir a ver a nuestros familiares," etc.
i altres cotes per l'estil. Després afegia: "Vale más ser vo-
luntarios que desiguales de ocio; la ociosidad le pinta
calva; el trabajo regenera al hombre; refugiados, no
voluntarios, yo no los olvidaré, gracias. El Sr. Ponsuel,
Vigevanoix!"

Ara, ací, que malgrat el dia passat, dormim a terra,
en palla, sense altra roba que la que portàvem; que en
quant a llibertat treballen guardats per rodats, i queden
mes amb ferret a la tancada colada; que la llibertat
d'acció individual és més reduïda que a Septfonds, so
que més que una companyia de treballadors voluntaris que
sortiren de casa se pel millor dels condicions de vida,
sembla totament un botolló disciplinari de treball; que en
quant a menjar se que ha millorat en quantitat, però
no pas en qualitat i pel contrari ha disminuït en vari-
tat; que en quant a tabac encara no s'ha vist res; que
en quant a roba i calces menys; que no s'han vist tem-
porals els miserables cinquanta centims ni ell del segell
que mensualment ens donaven al Camp, ni res. Desant
d'aquesta pirada alguns consagrats de "rojals" han anat
igualmente a treballar, alguns descalços; la majoria mig
calçats; han fet tot el que se'ls hi ha manat, no han interès
ni demanat seriósament una replicació a l'engany; so-
lament han repetit la famosa nota de Septfonds
amb la ironiapanyent espanyola, mes inferniva.

Dimecres, dia 18 d'octubre.

A l'ansar a treballar a Bailly, hem tornat a beure a aquell bar on hi ha aquella franceta tan xunxa. Doni ja hem conversat una mica més tant amb ella com amb sa mare. Diu que són de París i que han vingut a viure des de què ha estat inutilitat el pare, veí. Aquesta vegada ell han invitat a tabac i ha venut sobre tot un ha semblat més simpàtica encara que laarrera vegada.

Dijous dia 19 d'octubre.

He fet una descripció d'aquests voltants, en francès, per donar-la deuen a la franceta del bar, contestant-li a la pregunta que em va fer dir de si m'agradava el país.

La resta del dia me l'he passada llegint, escrivint i fent unes pous moltes i gelats.

Dimecres, dia 20 d'octubre.

Continua passant el correu sense portar-me res, ni de França ni d'Espanya, tot el qual hem té bastant in tranquil. M'he abans d'ahir vaig rebre una postal de l'Elizabeth, tractant-me recordant i bé i fer-me menció a la meua darrera, de qual ara l'han hà rebut encara o bé s'ha perdut.

Estic escrivint des del bar de la franceta, enfant d'ella, que està jugant a cartes amb sa mare i el geribaldí. Ho li he entregat la descripció perquè no he pogut passar-la net.

Dimecres, dia 22 d'octubre.

En la tarda d'ahir a Bailly, hem anat en Milla, en Durán i jo al Petit Robinson, (nom del bar de la franceta) i li he donat la descripció que ja havia passat en net. Al moment d'entregar-li hem fet una mica de trama fent veure que era en Milla el qui li donava per intermedioner meu.

bella ho ha acceptat tota confosa i sorpresa i ha anat a
 seure i llegir-ho. De moment Megia amb un deliciós som-
 riure als llavis i amb una guerruella encisadora a les gal-
 tes; poc després aixecava de tant en tant els ulls i s'atrobava
 en els seus somriures confosa i sense comprendre, com deuen-
 mant saber ben concretament qui era l'autor. També
 en les seves mirades interrogava en Milla per veure si
 trobava quelcom que denotés en ell. Al final, i com que
 en una part de la tercera plana en lamentava, en parlen-
 ting, de no saber el seu nom, ella que l'ha dit: Raymond
 o sia igual que jo, però al femení. Crec que ho he entès bé
 malgrat que amb el seu accent parisi cal parar unes bones
 orelles per comprendre-la bé. Seguidament ha felicitat en
 Milla més confosa encara, dient que estava molt, "car en
 la descripció no podia notar-se més l'aleugrament al co-
 nementament, qui era l'autor, malgrat duar signat, tota
 vegada que la signatura era il·legible i tampoc sap com
 era dir.

Estava amb un parell de roses a cada galta bella com
 mai l'he vist. Suposo que malgrat la comedia nostra ella
 sospitava ja que en Milla era l'autor i més quan el trad-
 uir-li jo com a interpret les paraules, ell que les ha re-
 tornades a mi. Llavors jo m'he posat a llegir el "Motel" amb
 no gaire atenció, car ella em mirava amb insistència
 fàctica, que em durava i en Milla han sospitat que no fos
 una declaració d'amor.

Dilluns, dia 23 d'octubre.

Estic sofrint amb la crisi de desil·lusió més gran del
 que son i representem els espanyols i entre aquests el cata-
 llans. A l'últim veig tenir la primera gran desil·lusió
 i en la segona; però aquesta és més desoladora que
 aquella; del lí'ha cost molt més despreciable i indigna
 que curi no tinc ganes de parlar-ne; traumàtic

en sermo un ben i un neard i poter un altre ^{dia} en sera
més suinent.

A vegades tinc la impressió que jo no puc militor amb
idea actual o que vindrà un dia que jo estaré per da-
munt del despreci que m'inspiren moltes coses actuals; al-
tes crec que malgrat les imperfeccions de les agrupacions de
les idees, n'hi ha que en tinc incients que les altres i que
el meu deure d'humana és continuar allí. Quan passo
amb la primera concepció, em desarmo jo mateix en
quidament, al servei, al reconeixement la serie de tares,
i de defectes, de passions i d'odis que alimento, per la
qual cosa no podre estar mai humanament, a l'idea
de necessaria per viure ben bé i ben dar la miseria
que arrosseguem aquests llocs que es diuen homes.

Quan m'ho miro pel segon objectiu veig amb dolor
que, malgrat els meus defectes, en moltes coses sóc superior
a tanta baixa estiga, a procediments tan vidents, a con-
ceptes tan deslliats d'humanisme, etc. i crec que
no hi ha res que, valgui la pena, en col·lectivatot, de
preocupar-te per la col·lectivitat sana no existeix, no-
més existeixen alguns homes sans i humans; però per
altra banda veure i admetre la direcció dels homes, uns
dels sans i per tant, per la felicitat d'aquesta massa
d'irresponsable i inconscient que és la Humanitat, els
sants i el sentit human, Tenere de devollar a les tin-
toles inferes dels inconscients i dels malvats per aliviar-les,
ni és possible, llur inconsciència i llur maldat.

Altres vegades veig i al Camp he dit tant cos que fan es-
forir, passades entre homes responsables del nostre ~~interès~~ prin-
cipalment, que obarguen tots els arrels no ja sols els profes-
sionals i els del coneixement, sinó baixes i normals, degeneracions i
lladrocinis de tota mena. De tota aquestes coses se'n podria
fer un llibre gran i elopient; alguns dels del nostre país

del s'han igualat i en alguns casos superat a les extralimitacions i despenaments dels nostres enemics; la majoria dels casos nostrals no hem rebut demostrar altra cosa que un esperit tan nul i mesquí com ell; nos! Tenim, érem una massa d'incoscients amb algun que altre home sa, digue d'humia. Però en el fons no érem més que uns individus que arribarem fins a l'onera de grau capte fonamental que lluitarem, qui érem, fins on podrem arribar, quina relació ens unia als que col·locàrem sota la bandera de la República, etc. Ara es veuen moltes coses que avia l'aparença tapava; ara es veuen aquests individus que per l'absoluta mediocració individual i per llurs ambició, són capaces de fer ho fants, el que fan en França; però en proporció ^{molt} menys que en França i els seus ens traïssoren dins de casa nostra mateixa; així m'hi ha que ha estat en uns circumstancials alts i ara traïssoren així, on ell fou encara més res, et veuen en Terra estrangera a profit de l'estranger quan tu no pots dir-te de cap lloc de ciutadà ni d'humia; et veuen ungerent a una remuneració tan vil com la que s'ava ven al fet bíblic de Josep.

Aquesta gent que és capaç de fer això que no era capaç de fer allà on una investidura oficial els hi donava una forta immunitat! Doncs, bé; així hi ha gent que es veuen als seus germans, que no eren capaçs de fer o que no són capaçs de fer? I esgarrifa't encara.

Dimarts, dia 24 d'octubre.

Estava constantment d'amentant començat dir, mes l'he hagut de deixar: una barreja de dolor, d'odi, de fúria, de repugnància i patet de por, per por varies causes però la principal, per de perdre aquest diari al qual ja no sabia renunciar-li, ni'ha fet parar. De més, a més, havia d'escriure coses tan doloroses que en

467
fan mal a mi mateixa, i en'he parat a veure que ja havia
començat quan alix no vaig volguer, bo ni capreencoss
perquè semblava prescure la fi.

En l'altre volum precedent a aquest, ja apuntava la
por de que em dia don a conuencions d'una mendam
famaent, perquè em dia passar davant d'algú com
un encicle perillós de França o com un éter im-
moral & insociable. Els conceptes emesos en aquestes me-
mories podrien esser me perjudicials segons qui les in-
terpretes: temia per la sort meua, i per la del Dion,
més per la d'ell, que per mi pel fet de que la men-
cia a la seva companyia em seria molt dolorosa.
Degut a això i a aduertiments polítics que no com-
prenia ben bé, vaig veure oportú moderar-me en les
meves exposicions, mes una vegada més, tal com jo
vaig suggerir aquestes pàgines, posant t'hi tot el que
jo veia oportú amb tota sinceritat: tal com ho sentia,
meig obligat ora, per la força de la meua consciencia, a
continuar essent sincer i no entrar el meu sen-
timents reïcuts, malgrat que per altra banda la tene-
ra a la persona em referia. De tots, encara sembla
que es més forta la veu del Déu Director a continuar
essent tal com sóc que la de la tenebra, i per tant
a escriure el que sento, sense por al castig, ni a la
pena de la justícia dels homes, car la consciencia meua
aprova plenament que jo sigui així perquè és, estat
o no, un pensament individual i moral d'un home
que per damunt de tot es posa sempre un sen-
timent d'humanitat: i per aquest motiu, tant si és
errot o no, mai és perillós per la vida i respecte dels
meus conuencions.

I del teu, tot just deixat el rebu de d'ahir, dispost
a continuar escrivint el que sento perquè la meua

ant confessió troba que tot està al seu lloc de la moral de l'individu.

Juan veig doncs, millor quan sento contar o llegir coses fets per heroies que es deuen a idolectivitat, i que aquestes coses són propis de miserables, m'entreu gual dolur de no estimar res en col·lectivitat perquè en tota hi ha més que ningú i enting, uniel i miserables, despreciant i immorals, inhumans concientment o no; però és que quan aribo a veure és quan precisament sorgeix el sentiment vertader d'humanitat que sembla que es digui que de cap manera pots ésser un egoista de ta mateixa raó que et deus a tot; i la força imperiosa de la voluntaria t'hi fa anar mitges o no. Si fos colònic del tu canvia bé la continuació nostra a l'exemple que es conta de Fenwick, que es sacrificà per nosaltres; la mateixa també demostra que entre els individus que per davant de tot es senten humans, sigui quina sigui la idea o idees que es pugem professar, el respecte profund a allò del que som, tota la propietat moral és inviolable.

Més hi ha una altra cosa important: te fet sol d'admetre que et deus a tot, t'obliga a una altra cosa, puix que la col·lectivitat es caracteritza perquè molts tenen una massa més o menys numerosa de irresponsables, d'imbècils o d'incapacitats; llavors t'obliga a escoliar, a prendre partit i a sentir de quot o per força un principi de llibertat. Si tu escolleixes aquest i no aquell perquè el creus més perfecte, més just o més humà, ets conscient per tots els altres que sempre són més que tu; de cap manera pots ésser humana aspirant a perfecte al barrigar-te a tota la riera de baixes famílies que tot això envolou.

Recorre que és que s'entreguen en cal i ànima al servei de la Humanitat, són uns herois incalculables, plens de pura i de dignitat al moment d'entregar s'hi. París

no és ésser heroi, ésser egoïsta, ni ésser el que es manté al marge sense barrejar. És la per no perdre la puresa d'humor?

He rebut una lletre de l'Elisabeth junt amb un paquetet on hi havia una gramàtica francesa, una capsa de paper d'escriure i sobres, una pastilla de sabó boníssim, dos paquets de galetes i una ampolleta de perfum.

Igualment que jo no heu rebut encara res dels germans Pare i Delfi malgrat haver escrit ella també a la meua mare; si de davant, ja decideixo no esperar més i en la meua resposta a ella puc incloure-li una altra per casa.

Avui he transmèsat vers Bailey uns 275 lliures dels que hi havien aci, entre ells, en Joan, aquell mirinyó fill de Torres de Jépre. M'ha rebut gran la marxa d'ell, car era el segon company d'aci amb el qual m'hi lligava una simpatia d'amic; l'altre és un anomenat Balfeste, que veig enriat a la Divisió 27, i que lliguen força per ésser pedreguista malgrat ésser jove com jo i més entrenat que no pot jo en les interpretats dels llibris, car ell ja ha treballat a alguna necessitat. El que em sembla que té més força, és una voluntat formidable. El de Torres, era pintor, si bé no li concieria res.

Dimord, dia 25 d'octubre.

Aquesta nit precisament s'ha discutit una conversa al dormitori nostre sobre si la Humanitat ^{Humana} existeix o no, o millor dit si la Humanitat tota ella, té concepte definit del seu paper i deure. Volem saber si el conjunt d'homens que s'anomena Humanitat, en les seves manifestacions i relacions entre si, compta i es comporta com correspon a un ésser humà. Alguns es picaven fora del parcel·lar amb molta facilitat, barrejant-li el capitalisme i altres coses per l'estel; però a la fi es va arribar després d'una intervenció meua, que la Humanitat humana no existeix

En Marín deia que la Humanitat està podrida; discrepa, perquè una cosa per estar podrida abans ha d'haver tingut d'estar sana i la Humanitat mai ni ha estat. Dins del seu gran conjunt té generalitats més o menys lúmens, rota dels punts de vista, llur apurall; però cap és humana perquè les que aspiren a fer més felis la Humanitat, (noble intent) arriben un moment en que en nom d'ella maten i a vegades no en nom d'ella sinó per coses més subtils i estúpides com la religió, les veues, la civilització, l'origen d'una i en alguns casos la pàtria. Clar que els que fan això de matar no fan perquè creuen que són sempre ells i així tots, el que tenen el remei a l'horror per guairir els grans punts de la Humanitat; llavors amb la convencio de fer un bé fan homicidis, patricidis i fins i tot suïcidis. Aquests crims es fan amb aliança fet sempre ha i es faran poder sempre, (dolorosa i trista dissort) i el més dolent és que tots en nom de coses santes i recomendades nobles.

Què és, de qui és obra aquest intent de convertir la Humanitat en més felis? És obra de la Humanitat mateixa, de la generalitat? No; és obra de la individualitat, d'uns pocs capes de veues santes i nobles que es fan, noble mentre aquell fruit és de l'individu i dels seus admiradors o col·laboradors humans, fins que passa a ésser patrimoni de la massa, degenera tard o d'hora per la perversitat que tota ella està plena.

Tant bé com seria evolucionar per canvis! Però, no pot ésser; la Humanitat és massa dolenta i les lluites entre els seus fills és la seva eterna llaga. La guerra! les passions, els odis, les ambicions i la injustícia, tinguent sempre aquest mat pel mateix més sense el prefici i poder orientar permanentment dels fills pri-

97A
març, dignem-nos primers parlar de l'immenso globus
terrestre. Potser que un dia en desapareixi alguna, i n'hi
totes les dubtes.

Alguns: és que nosaltres tenim destí a perfecció?
Deuani en otrobisaria a dir que no, puix que si ho hem
reparat el nostre paper d'animal racional en relació
amb els altres animals que habiten la terra, pensem cap
pretensió que estudiar el per què de la nostra vida,
la dels animals més grans que nosaltres, els altres
més petits; els que viuen sobre el sol, els que viuen
sota; els que ho fan a l'aigua; els que ho fan
a l'aire, els que viuen viuen, veient i moren d'ins,
entre si per sobre de molts altres, (paradits i microbes),
i que alguns estan racionats, engendrats i minuts com
els altres, que lluiten per la vida igual i moren, etc. Si
pensem que tot això es fa sobre tota i en l'atmosfera
del nostre planeta i nos fem a pensar un vic veuen
que tota la estera que viu, gairebé sempre (no m'hi
veix a afirmar-ho) entoula lluites per la seva existèn-
cia contra altres éssers animals, tant a la seva
espècie, mai contra els seus materials; així podem
afirmar o assegurar la seva existència d'espècie.
Les lluites, doncs, es caracteritzen des dels més grans
animals fins als microbes en combats per la vida contra es-
pècies animals distintes que els volen eliminar ja si-
guin per fins nutritius o per evitar l'existència en cos
de progenies de l'espècie antagonista. Llavors hi ha
un sol animal que destaca la lluita amb victòria
seua contra totes les espècies animals inferiors anta-
gòniques a la d'ell, és deuria a l'eliminació dels
de la seva pròpia espècie; aquest animal és
l'home. L'home que des se fa milers i milers
d'anys no té enemics de diferent espècie a qui
combateix i que per aquest motiu podria traves

visent felis i pacific des de temps hor, si l'uz dobiunt com
 a fruit de la vna intel·ligencia i dels veul horrors
 defectes a cambolre's a et mateid, a exterminar-se a
 en mateix. I d'airs en diuen éssers humans! Com
 poseu los amb els que tenen fraternitat d'espécie, amb
 els que manés atorguen els auenies d'ells mateixos,
 que són ^{quasi} tots, i veuen! Veuen què miserables que
 som i què despreciables!

Pré; nosaltres no tenim potes dret a la perfecció o en tenim,
 en canvi, si no haguéssim anat tant endavant en la nos-
 tra perversitat, si de bon principi ens haguéssim de-
 dicit a viure en pau d'ells de la nostra espécie, Ma-
 rous si que la Humanitat seria humana. Però, ca!
 nosaltres no tenim ornes naturals per la lluita per la
 vida o quasi, rares oh! tenim una intel·ligencia que
 està per damunt de tot i junt amb ella fines dublacions
 i unes passions que és la partopartida dolrosa de la quali-
 tat precedent.

Heuor, doncs, si nosaltres no som més ^{que} uns éssers sui-
 ments amb una ^{voluntat} sobre tot els altres que és la intel·li-
 gencia, pot veure's que som els "preferits," els "desitjats" o els
 "escollits" d'aquell o d'aquest Déu? Avui crec que no;
 veu que no som més que unes insignificants parvets, molt
 insignificants en relació a la immensitat de la Terra i
 insignificantíssims, imperceptibles i potes, (el més segur) insu-
 istents en la grandiositat dels puòns. No veu que si veri-
 tablement hi ha qui's un Déu omnipotent largues exist fan-
 estúpids d'escollits una criatura tan miserable com l'ho-
 me, i a més, per a què? Per la felicitat eterna? En a-
 quest cas tots els animals de la Terra hi tenen més dret
 que nosaltres.

No; i per acabar per avui amb aquest laberint
 de confusió, veig a fer una exposició exclusiva-
 ment enesa de la fidenció de l'home a la Terra, en

relació amb els seus, els altres animals, la Terra mateixa,
 amb els altres planetes i el món.

Dimarts, dia 31 d'octubre.

Des del dia 27 que no heu escrit més res, deixant inaca-
 tot el llarg comentari de l'altre dia. Causei? heu proposat ara
 barrejar el dia següent, però no vaig fer-ho degut a que fins a
 aquesta nit pensava no ha parat de ploure o nevar gairebé d'una
 manera continua. Quan fa aquest temps, d'aquí, així es pot
 dir que és quasi impossible escriure coses importants i difícils, a
 què no que no hi ha un lloc on pugis estar sol i tran-
 quil, condicions que junt amb l'indivíduu formen el terreni
 net de la creació del tot el bo.

Interval de inactivitat en el diari degut a l'esuccent, l'he
 parat obligat i escrivint algunes lletres: *Trachysta del Petit Robin-*
son, Lileta de Montauban! Agapito a Serspuda i Juberu en aires
d'una de terra del seu clar lloc, precisament treballant junt
amb un cordillo en un poblet d'aquest mateix departament.

Fot aquest bon prelude del silenci, intentaré per una breu
 exposició de la funció de l'home a la Terra en el sentit que
 heu proposat per el darrer dia:

Veritat és que els éssers animals en un blau múltiples numeros i for-
mes; grans i petits; regentins; microscòpics, en la Terra, en el aire,
 en l'aigua, en els organismes de tots els organismes, viuen,
 o millor dit, viuen, creixen, viven i esparen. Veritat és que
 tots aquesta inacabable sèrie d'èssers animals, sigui en si-
 qui alli on profunditat, pertanyen a la Terra i a la seva
 atmosfera, ja sigui al seu sol o subit; de la Terra mateixa,
 per la Terra viuen i a la Terra faruen. Veritat és que cada
 ésser animal viu per que porta dins del seu organisme, un mil-
 lers i milions d'altres éssers animals dits microbis quanol-
 unent, els quals viuen, creixen, viven i esparen dins l'organi-
 sme respectiu al qual pertanyen en tots els sentits. Veritat
 és que ultra de minúsculs de cada organisme respectiu, parten

Fets, a més, paràmits que veïen, veïen, veïen i veïen. (Si els microbis són indispensables per la vida d'un ésser animat, ja no és així els paràmits els quals veu (no veu bides ni en tinc noïens) que sempre perjudiquen l'ésser que els porta.) (Així comença el principi de lluita contra l'espècie contrària).

Doncs, si deixem unió que tots els éssers són terrenals, que tots pertanyen a la terra, no podríem representar nosaltres, en relació a la Terra, nosaltres, els humans: així tots els éssers animals, res menys que uns paràmits que recorren, vivint la seva pell, com un poll, carnina i viu (exemple bastant pobre) per qualsevol de les pells d'animals que hi pot viure? Si ens imaginem així la vida insignificant en relació a la Terra, de tots els altres, veiem que és insignificant fins a l'infinit en relació amb els altres planetes del nostre sistema solar i ja no té qualificació en relació amb tots els móns que l'univers està curull pel qual la Terra és una espurina insignificant, un paràmit de l'univers que és un joguet d'un altre paràmit més important, el Sol, però ment aquest poc més que una virga dels altres móns. Si la Terra és dolça, veu espurina en relació a l'univers, que seran els planetes més petits? que serà la Lluna? que seran els satèl·lits? Totes cel·lules de l'Univers; potser paràmits? Doncs que som nosaltres? No ens fem pretensions estúpides de valguer ésser qualqueun; no valguem ésser tan ingenuus de creure que adlluc la Creació és obra d'un ^{ésser} home que era a semblança nostra! Si for veritat seria ben poca cosa. No valguem veure enganyats veient que el nostre Cap diví és el senyor i el creador de tot el món i més que aquest té relació directa amb nosaltres! Tindria ben mal gust d'levant-se moltit i ben criminal d'admetre que nosaltres femme així.

No seria més pràctic pensar que nosaltres no som res en relació amb l'Univers, una insignificantia en el nostre món solar i qualqueun sobre la Terra? Admetent així que som qualqueun sobre la Terra, no cal fer nos mateix il·lusions; res més que uns animals, uns paràmits que, potser superiors en moltes

498
coses a tots els altres animals (paròits) que hi viuen; però
sub un gran defecte per contrapartida a moltes virtuts: la nos-
tra inqualificable criminalitat d'eliminació a si mateix.

Ja ve que molts dirien tot requit per demostrar que nos-
altres som quelcom molt important, més important que un
paròit, que som racionals, que la Història, la Geografia,
els nostres projectes ens porten en un pla superior. I segui-
dament enginyeriem el nostre domini de la Terra, les
construccions de tota mena, les vies, autòpistes de comunicac-
ió, el saber humà, l'exploració al nostre profit de tots
els béns terrenals, la perforació de la pell de la Terra fins
a profunditats d'oblit, l'estudi, el talent, tot ^{el que} hauríem.
sin. A tots se li hi podria respondre així: "No sou res
més que uns paròits que en la nostra faula insaciada
de domini i de benestar, heu procurat per tots els mit-
jans de ocupar tant com heu pogut a la Terra complent
les voses insalutables rigures per nosaltres, sense arribar
mai a fer-li una "focú d'inspecció" perillós per ella. Així
i tot, però, ella, s'ha enibada més d'una vegada d'advertir-
nos que nosaltres som fills de la natura, i així aquesta
serà un juguet dels nostres capricis."

Segurament se li hauria d'altres que dirien: "El llavors els
arbres, les plantes, les aigües, els rius, què són? A aquesta pro-
gunta se li podria respondre així: "Els arbres, les plantes,
tota la flora en general és com un dígnium el celir ca-
bellut de la Terra i a l'igual d'aquests, formen els ma-
teixos orgaus de reproducció. Se quirit a les aigües i els
rius potser aquests són les artèries del seu sistema de
circulació i vida, i els rius o millor dit el mar per-
què de fet és un sol, el cor, el centre del seu sistema."

Dimecres, dia 1er de novembre del 1919.

Així, aprofitant que no me plou i que va fer un dia
esplèndid, vaig rector la roba i a l'encespes bonpar-me.

Per la tarda ja ho tenia tot net i sec.

Durant aquests darrers dies m'he recordat sobretot una insistència molt accentuada dels mestres d'ara fa un any i dels mestres que em recorden les dates: l'Escola de Intendencia de Poets i les delícies lletres que em rebia de la Correu; el final de curs d'ahir i el permís a Barcelona; última visita als meus i a la ciutat, etc.

El que sobrenava més a tots aquests records és indiscutiblement el de la Correu, a la qual no oblidaré pas, sinó que pel contrari viviu en mi amb una persistència vivíssima. A vegades, moltes, em passa per la ment com un film ràpid, el meu record remanent de les escenes més sortides de la nostra vida d'antany: Aquelles lletres que guardo amb celosa cura, aquelles anades al cinema a Solsona, la vida breu i feliç del Miracle, la meua vinguda a Santaija, el viatge a Barcelona amb ella, tot el procés de la conversació i el que vivíem després fins a entrar a França on em fugí per sempre més, etc. Glòries, respecto la meua estima d'esser tan especial, l'alta consideració que jo tenia a ella i la que ella em dispensava a mi; el propòsit d'ambdós d'esser més aviat dos emancipats per successió mútua que material, i la força, l'impetuositat irresistible que ems atraia no sols en l'atracció espiritual sinó que adhiria en la material. Recordo també que quan jo em donava compte de la inextinguible atracció vers el seu cos, procurava, intentava en les meues reflexions internes treure seriosament aquesta atracció, mes no podia ésser, davant d'això era impotent; però com que no pensava amb tota la gravetat els molts sentiments que convergien als nostres amors a mi i dels que sorgien de llurs braços, inestabilitat; inestabilitat em feia més fort davant d'ella, no per ésser precisament la que tota esperitualmente em pertanyia, sinó pels éssers que estava lligada societatàriament i que ell qualsevol no m'hi tenien cap culpa. Quan em passava això o reflexions meues així era quan més necessitat tenia de llegir el seu diari per fortificar-me en les meues conviccions de que devia de continuar ement fort i estimar-la com a divinitat. Escribent al

794
seguraria que ni la quies l'hegit les seves pàgines i aquesta
magressin esset n'altres com les meves, ni la quies superot
i la quies aconseguí continuar fort seriosament, en-
cora que en la quies consumit de dirig, fomen-la; i me
inclinis que era la pedra de toc de la meua existència;
mes ella opinava al contrari, o sia que al saber jo que
ella era atreta per mi, que llavors jo, equista, l'hegit
abundada pel punt flac pel qual ella sabia que no
tenia resistència i la quies caigut als meus braços.
Segurament, en efecte, que una gran majoria d'hegit
magressin obrat com ella superava, atreient; però no
menys super era que jo no la quies esset d'aquesta
majoria; insistes que pel contrari la quies obrat en
mi de limiten per la força més potent per mi en
aquets casos, és la nobles; i converteix en un ge-
gant ple de respecte i de convicció contra el qual els que
obren i lluiten amb les mateixes armes les han de depositar.

I no sé si la fidelitat o el cert volgué que en ella,
acabada, acabessin la nostra resistència reunits tots
dos i en l'entreguemur simultàniament. Tot això fou deli-
ciós, diví, inoblidable; de una recordança tan viva que difi-
cilment ho oblidaré de la meua memòria. Ah! però és
que a vegades tinc un remordiment força pesant; a ve-
gades i no pagues, en considero un ésser indigne sinó
de la societat en qual no està autoritzada per a just-
ficar-me seriósament, almenys de certes persones o més
concretament d'una, altra que també la meua pròpia
persona m'acusa a mi mateixa d'indignitat. Aquesta
persona desconeguda que potser llança sobre mi la força po-
derosa de la meua consciència obrant-me d'indigne, és un
home respectuosíssim que sapia llavors i sofria ara un
captiveri d'honor, però captiveri; per tant doleros, per ha-
ver excolit entre els que lluitaven a Espanya, els més lu-
mencos i els de la raó. Els justos veig recollir jo, però

a ell el vençeren primer i el condemnaren mentre que jo ca-
 cera era lliure i lluitant; i durant aquest primer període ell
 a la presó sofria i continuava digue, mentre que jo dispa-
 ra i en cobria d'indignitat estimentat la seva muller, no
 per culpa d'ell, ni d'ella, ni meua ni per culpa de l'amor
 que abans tota estima que sigui noble i recíproca, sinó per
 culpa de la societat actual que jo m'he cobert d'indignitat i
 ell de l'ultratge per la meua ofensa, per culpa de la societat
 de la qual ningú pot no poder sotreure el seu veredict
 que en aquest cas, en alguns parts, està d'acord amb el ve-
 redict de la meua consciència que jo no tenia cap
 culpa, em fa veure per mitjà del recordament que ella, la
 consciència, ha quedat més tranquil·la i satisfeta de qui
 no ha quedat existit aquesta acció en perjudici, ho ve, del
 veritable amor i de la satisfacció a aquest amor.

El carter m'ha portat una lletra de l'Elizabeth urgent
 en la qual m'hi indica una altra finalment ja del Best,
 escrita des de casa mateixa. Em diu que ha estat un mes
 i vuit dies en un camp de concentració de Reus en meua
 s'hi ha quedat el Delfi, que regarda ell restera en breu. De
 tota manera ja és molt millor això que no la intrans-
 quilitat d'abans i no cal dir que m'ha alegrat molt.

Em quedo a mi em diran en dire i en fons que no
 potis tanta pressa en amar-li, que a l'estiu que ve serà
 millor que ara.

Com en Tolleté hem anat aquesta tarda a donar un
 passeig per bravant i després a xerrar una estona dels
 nostres al refugi on dormim nocturn.

Dijous, dia 2 de novembre del 1939.

Carletó em va a la lletra rebuda dels de casa per mit-
 ja de Servian.

Des de la desaparició de Polónia que la política a Europa és
 agitada; en canvi, la guerra és tan colmada que gairebé
 es pot dir que no existeix.

249
Aquests les hostilitats a l'Est, França i Anglaterra
fueren voler que malgrat tot la guerra contra l'hitler.
me es portaria fins a la fi. Per altra banda hem de veure
la porta oberta a negociacions formals i sòlides. Comi es
pot dir que la perició d'ambdós estats és la mateixa i
fa o no fa.

Alemanya aprofità la terminació de l'afor de l'Est
per llencar una ofensiva de pau que, com era mate-
rial, fracassà. Hitler, convocà el Reichstag amb gran
aparell, feu un discurs de bravates i de vides i lagors.
vades i unes quantes coses més del seu repertori, acabant
per oferir la pau i dient que era l'única solució del
món, i que l'important era el jui i el compliment
de la paraula al seu poble, al qual hi havia promès
destruir el tractat de Versalles, cosa que cap nazi-
onista ho ha aconseguit.

En les seves relacions amb la U.R.S.S. es veu que a més
del cas de Polònia en voldria treure més beneficis i d'altre
munt de caràcter militar; però els soviets continuen
en la seva neutralitat negant el discurs o millor dit
boicó de discurs de Molotov, que devia la premta. Per
tant, doncs, Alemanya ha de girar novament els ulls
vers Roma, la qual des de la signatura del pacte ger-
mano-soviètic sembla i s'ha repetit un vic de Berlin.
Per altra banda la U.R.S.S. ha donat assistències mil-
lions amb tots els estats bàltics a excepció de Finlàndia,
si bé sembla que fins i tot amb aquesta França quel-
com. A més, a més, mentre tant, els antics territoris
que havien pertanyut a Polònia i que obans eren
rusos, ara ho tornen a ésser, havent ja repartit la
Terra als treballadors, expropiat els terrenaments i fet
decepcions.

En referència a la guerra al mar i a l'aire, per ara
els únics que fan alguna cosa són els alemanys

els quals han fet alguns roids d'associació a Escòcia, i
enfocant alguns d'altres més, mercuris; de guerra en
sembla que com a unitats importants no els han per-
dut els anglesos en postar-los i un cuirassat que de
tots moments ja és un gran perill. Els alemanys, per
contra, en sembla que reggeu els aliats han perdut tantes
submarines.

Dimenge, dia 5 de novembre.

Quan he arribat de Cracant a l'acantonament he trobat una
nova lletra de l'Elisabetta i diu de la qual una altra del Geret i
una d'en Tabarra. La del Geret va per dir-me, principalment, que
la Guàrdia Civil o té autoritat franquista, haviem anat a cercar-
me a casa i que per tant podria fer a dir-me que no hi anés
Molt bé; no tinc pas la intenció per ara, de donar-los-hi la gra-
ta sorpresa de pescar-me.

La d'en Tabarra va fer una extensa i un dia que no ha pogut
veure el meu pare, que està en relació amb cosa, que el Talenti
també li escriu i entre altres coses que la Corne no ha contestat
a la seva lletra.

Sobre la Corne no sé que pensar-me: d'ací és que no em res-
pongué a mi, ni a ell, ni veu que tampoc al Torret.

Molt vespres abans d'anar a dormir o millor dit ja agitats,
hi ha al dormitori Marques sessions de vent on es refeta
bastant i a vegades es forma ben bé. També hi ha cau-
sons que són força ben interpretades i fan bonic. Allí es canta
des del "jardín" tulerable fins a cert punt, passant per les formoses
"jotes" aragoneses i navarreses, cançons asturianes i cantadriques; tenen
des populars basques i molt poques de catalanes, car quasi no
ni ha catalanes ni menys cançons. Després hi ha selecció de
sarselles, alguna ópera popular, pastet-dobles, tonges, valors, etc. El
fet és que est fa passar una estada ben queta i divertida i a-
lbes adormint-se ben a gust com aquelles vegades que m'atò-
mia a casa al no agredir de la música que donava la ràdio,

el qual deixava més d'una vegada engegat fins que el pa
o la mare, després del primer son, s'havien d'anar a
fancar-lo.

Dinrees, dia 8 de novembre.

Als camps de concentració de França, els "espanyols", ultra casar
maques i altres coses per l'estil, han fet collir alguna canço com per exem-
ple aquesta amb unínia del temps: "tota nubre que embussat".

"Somos los tristes refugiados = a este campo llegados = después de un
andar = Hemos pasado la frontera = a pie y por coartada = con un
tro sijas = Mantas, mantos y mantos = dos botes de conservas = y
algo de humor = Esto es lo que hemos podido salvar = de tan largo
tránsito = contra el fasic invasor = y en el campo de Septimas =
venimos a habitar = para poder = Estribillo = Y pensar que hace tres
años = España era = era una nación feliz y libre y obrera =
Abundaba la comida = no digamos la bebida = el tabaco y el pa-
pel = había muchos diversiones = la paz en las coronas = y mujeres
a gravel = Hoy que mi andar padecemos = sin que venga un "mohamed"
no tratan como a penados = y nos quitan los soldados = Aller! Aller!
Llamas, baracas, incompletas = montones de mantos, mantos y
mantos = Salud por todos los rincones = sana hasta los pulcritos
nes = fiebre y dolor = Coda para beber dos litros = de agua con la-
citos = leche y carbon. = Alambros para trapear = de noche al ca-
minar = buscando tu chalet = Y por todas partes donde nos = te quitan
por detrás = Aller! Aller! = Si te vas al Benio Chino = estás copado =
pues te vienen sin un real = y cobreado = Diez cigarrillos mil
puntas = y en el juego no se meten = porque la prueba falmar = Y
si en mente te apura = a un rincón te vas a dormir = sin
que puedas descansar = En mal año hemos entrado = y no es
lo que hacer = cosa día sale un budo = y al final te dan por el
culo = Aller! Aller!!!"

Y heus ahi una altra, parodia de l'himne feixista "Lora al Sol"
amb la motiixa unínia: "Siempre estoy al sol que más calienta =
me puse el budo antes de ayer = hallo la muerte si me espera = son-
tole en el café = Y fermaré junto a los emboscados = paseando por

per todos los porcos: imposible al alemán = todas las chicas mirando
 están = si me dicen que me fuí alllí: ¡pues no me enseñaré
 de aquí = ¡duran los que nunca se fueran = de nuevo a los cen-
 sos a bailar = pero los que al frente se marcharon = ¡yo, mismo
 vendrán = ¡me dirán que soy un "casadura" = mientras otros
 se juegan la osadura = ¡Arriba en los bares a beber = que a las
 diez cierran el café! = ¡Ramarero! ¡Café, copa y cigarro puro! = ¡a
 los folaupistas! = ¡a los folangitos que les sea pu el culo!"

De la mateixa manera que se utilicen fet moltes de fotants i ben
 monstrosos, mis, se utilicen fet, també de rirines, sobretot rir-
 nes i bunnies i rirines molt bones.

Dijous, dia 7 de novembre.

Tot uns grans dies que fins el propòsit de dedicar part
 dels meus llibres a estudiar l'italià i dient aprofitant que
 escriu a l'Helène si dir que si troba algun mètode o gramà-
 tica que me l'envii.

He rebut letra de "L'Avui".

Dissabtes, dia 10 de novembre.

Los correu insistents amics de què marquen diumenge vers
 un altre lloc que és més dolent encara que aquest. A quibri tot-
 hom si sap què anar a empitjorar quan se ja està ma-
 tament i més perquè, segons es diu, vindran al nostre lloc
 un número igual de defensors, d'altres l'ocells o pelus del
 motef Dystofand. Banduats el fan gestions per part de
 l'empresa que es fa correu de tel mineral, se que enl queden.

El diari porta un atentat comés a Múnic contra Hitler
 quan celebraven el tercer nadal i el "pascu" de 1933. Poc després d'ho-
 ves acabat de pronunciar el seu discurs i seguit als ofers de
 l'Estat, partí per retornar a Berlín i una minut després
 esclatava una bomba que segons la premsa ho fet sis
 mort, i seiscanta ferits.

L'una màxima que no l'haquís tocat a ell! Ell
 és l'autor de milers de víctimes que amb la seva mort

no es venien ja augmentades com segurament es veuran!
 Per tant, moltotat que em separava tot el que origin-
 mator, veu que ho havia estat millor que els altres mort per
 la continuació en la vida dels múltiples encants, però jo, al-
 menys, en atenció amb molt, és el humil que ho reclamen
 vivint i sembla que ho exigeixen el mort per culpa d'ell,
 haigut preferit que haigut veigut per sempre més.

Dimarts, dia 11 de novembre.

Rebo avui una nou paquet de l'Elizabeth sense previ avís ni
 lletra adjunta. Ho estat gran veia de ventar que l'he trobat ací
 amb molt agradable sorpresa. L'he trobat en primer terme
 una bonica bufanda estampada, un paquet de tabac el qual
 el deu posar per que pugui fer contents als meus companys;
 després tres porcions de formatge, una borsa de caramels, dues
 llanxes de sarsura petites, un bon bini de llengüetta seca, dos
 parells de mitjons d'hivern, una ampolla de berberquina i una
 sandeta de sandata del bo.

Es una família que m'ha resultat boníssima.

Ohit i estrenaren les dretes i em donaren roba nova a punt
 de marxar segurament demà. La roba era: una camisa, uns
 pantalons de vellut, un parell de mitjons i una guarnida de vel-
 lut vella, la qual segurament seria comida sorpresa per
 una jaqueta també de vellut.

Dimecres, dia 12 de novembre.

Arro de rebre la visita per segona vegada d'en Josep Fran-
 cés, un amic fill del meu poble que he conegut ací i que ara es-
 ta a Bally.

El vespre m'ha dut una lletra de vingent d'en Vicent i
 d'en Tera, ambdues amables. La resta de les hores del dia
 heigut Vinyas Vila i després abronint-me.

Dilluns, dia 13 de novembre.

Finalment, després de moltes hores sabem que a les

once sortim vers un altre departament que es diu que es el Sena Inferior on hi ha les importants ciutats de Rouen i L'Harre. M'avis sortim la 4ª Compagnia sola, restant a Croissant la 3ª i la 5ª.

D'aquests pobles me en recorda pel quires records, car la vida l'he passada gairebé tota a l'Alcantonament; com veig dir, el més bonic d'aquests castells es el meu Yonne.

A les dades sortim i aquesta vegada enllac se vagans se mencionen en de parades de Ill i hovers: capital fins a jo, en departaments reservats.

Del Yonne, primer, com quan vinguerem al Niore, en fano per segona vegada per Combe, ciutat que em recorda la Combe quan ella hi fero. A més, a més, a la cinquena vegada trobarem un capital central del trafic molt simplicitat i en veiem la fet que baixos: femos lo a trobar, el qual no ha recongut tot, seguit boolvant la ma nostra mentes et se partig un barbeage intent el personal.

Hovent vopet hem partit de Combe entrant el departament de Cher el qual se per capital (Alen) Bourges. Alguns ho vint Mever, perque entra el record de la Combe, el departament del Niore em recorda també que la sua capital, Nevers, la feia entrar en aquella novel·la que es va quedar a casa.

Tot el Cher el pavens de mit, dormint, i tant així com també loire. el Cher i Indre et Loire, entrant quan el nom d'ia mit a Maine et Loire.

Alguns de sortir de Croissant hem pres el camin del via en el qual me hi ha vingut una lettra de l'Elisabeth i dins d'ella una altra del Gust, el qual apostita que uniu a ella per fer una altra per me i recordant me de non que me han vingut a unvar els limes i que per tant no hi vopet per una.

Dijous, dia 14 de novembre.

Per conveniència dels francesos ens guarem a l'estació de la capital del Maine et Loire que és Angers, parats fins a mitja, però sense renunciar de l'estació per nos. Així doncs, la aquesta ciutat que té uns noranta mil habitants no en podríem dir res més, per menys propis ells que ens indiqui la repetida estació que per nos té res de particular.

Dimecres, dia 15 de novembre.

Avui arribarem a una estació del departament de Coesvados prop de Bretteville-sur-Loire, al qual poble estem acostumats, i més un oïc d'uns quatre quilòmetres.

Després d'haver abandonat del Maine et Loire entrarem al Sarthe passant per Le Mans, ciutat que ens resulta molt més gran (175.700 h.). Al sortir del Sarthe entrarem a l'Orne, el qual Alençon és la capital amb 17000 habitants, i finalment arribem al Calvados on passarem la nit al tren fins aquest matí que passant per Bretteville, hem arribat aquí, un petit bosc a quatre quilòmetres del poble.

A l'arribar a aquella estació avui, ens esperaven un coronel, un comandant, un o dos capitans, tinent i soldats, aquests amb fusells com ja estem acostumats.

Tot seguit el comandant em preguntà varies coses d'organització i després rebí tots els nostres oficis als quals vaig traduir-los-li en uns quants adreç. Després ells desaparegueren i nosaltres com tornem pujar els vapors a dormir.

I aquest matí a les vuit hem tornat per conduir-nos al campament que ja estem, tan ben guardats i escoltats com el primer personal, degut a les ordres que hem rebut i al compte que tenim de nosaltres. Inclús a l'arribar al campament m'han dit que tenien la consigna de no parlar al fèrret acís al que sortia del camp. Al dir-li jo que tanta rapidesa era inevitable, m'ha dit el comandant que ven les ordres rebudes i que s'execuïen de creuar, però que molt millor que així sigui.

Uns na espies molt tomat a treball aci alambroses, si bé la vida molgat això, ha estat molt agradable i cordial; tant és així que hem conseguit ací més en un dia que a l'ocurrant en tot el temps.

De moment ens hem allotjat en un campament de tendes de campanya molt grans i per primera vegada a França que arribem a un lloc ho trobem tot dispost per a allotjar-nos. Poc després estaven tots distribuïts segons les instruccions dels francesos en quals ens han reservat tres tendes per nosaltres, una per oficina, una per menjador, i una altra per dormir. D'altres detalls complementaris estaven previstos com fins ara no havíem vist.

Després de l'haver allotjat la part el comandant ens ha cridat a un lloc en l'entorn per ensenyar-nos les unquifres, barraques que s'estan construint per moraltes, grans, espaioses, tanques, amb estufes, finestres i lliters individuals, les quals estan amb llençols i malfega. També estan pintades per camuflar-les. Es fa una banca especial per mina, un goter i un miner i una altra per oficials molt gran amb menjador-sala, dormitori i oficina del tal forma que estarem com mai ben estat a França.

El dia d'avui és destinat a instal·lar-nos i veure com començem a treballar.

Dijous, dia 16 de novembre.

Ha començat a treballar avui la Companyia al lloc que hi ha per fora de rodalia el qual segurament d'un serà per camuflar-hi quatre kilòmetres de comunicació.

El cap del treball és un vell capità d'Artilleria, molt simpàtic i bona persona, el d'allotjament i subministre nostre és un altre vell capità de la Reserva tant o més bo i simpàtic que l'altre i el cap de tot el campament és el comandant ja esmentat, molt seriós però sembla que també és bona persona.

780
Tanta a més una sèrie d'altres funcionaris: tenents, sergents, caporals i soldats, que són molt estents; però a ra, encara no he trobat cap element com el que veig (alguns) a treballant a d'altres llocs.

El dia d'avui he botinat treballant força en uns quants documents que cal fer per presentar al comandament francès; llàstima que el dia no acabamba, car pleu quasi sense parar.

Dissabte, dia 17 de novembre.

Avui ja es veu com compta que gairebé feien el ridícul de tenir la guàrdia amb la rigurositat que ho feien i que s'afirmava miserablement davant de la nostra ingenuïtat. Tant és així que marxa en solista alhora sense guàrdia; però avui he vingut el comandant i s'ha dit sobre aquest particular que m'ha dit que no són "rofos" terribles i hauria de complir la meua perquè estava ordenat. Així m'ha dit a dir me simpàticament dient-me que és llàstima que s'ha de complir però que estava ordenat.

El dia ja amb no tanta tasca com avui puix que gairebé ja està tot en marxa.

El departament que estem formant part de l'antiga Normandia i té per capital la ciutat força coneguda de Caen, d'uns 65.000 habitants, la qual està a uns trenta kilòmetres d'ací i el mar Atlàntic a uns trenta-cinc.

Dissabte, dia 18 de novembre.

El capità Brandier és una molt simpàtic i bona persona encara que de conceptes fins ara bastant pobres. M'ha dit que moltes coses de les que ordenava no són pas del seu gust i aprovació, però que està ordenat per organitzacions superiors i cal complir-ho.

Avui comença a semblar si no hi ha cap cosa, que en quant a llibertat, vers el poble, que serien

més rebuïdes que a Cracant. Les curri en tots els
altres conceptes nec que estaven molt millor que allà
baix.

Avui ja no tinc tanta tasca segut a què, per post
notra ja ho farem tot fet.

Dimenge, dia 19 de novembre.

Avui ja heu ací una mitja de campanya per tot els es-
panyols i francesos que vulguin anar-hi. No sé si n'hi aurà
molts dels nostres, tu també el que si sé és que la majoria
dels que hi aniran no saben el que és la religió & se fin-
giran que la senten, cosa que si fo fos feu cristià em
modestarien que hipòcrites, s'ingressin a fer-me veure
que confessen coses que fingessen. No cal oblidar, però,
que en aquest món, la hipocresia, la ficció i la men-
tada, són coses innobles que s'emporten amb una et-
iduitat espanyola i per tant elminaren o eclipsen
els sencers i els de bona voluntat. De totes maneres,
jo no he volent de parer sobre aquest punt des de
què es presenta un col semblant a Cracant. Del res-
pecte que em mereix malgrat que no hi cregui, no
hi veig; no hi veig perquè anant-hi sense creu-
re-hi i paria una ofensa all que hi creuen i a més
a més un acte immoral i innoble.

M'havia oblidat de fer constar que al pas per les esta-
cions vaig veure per primera vegada els "Toumays", els quals
avuen molt ben equipats.

Dilluns, dia 20 de novembre.

Altres nomen, va fer que veia de mitja el capità Brouvier
i ja em va dir que havia notat la meua atència a ella. Tot
benempar va dir que ja em coneixien. No dubto, ho dubto...

Tots dies ací seran fosc, trist i amb les de la fems, és
l'imm color dels nostres muros d'espilut; per tant sent coses
importantes que ni qui dignes d'esser escrit al diari.

L'arçada d'aquest d'auç, no seria gaire variada ni agitada, sinó que tranquilla i relaxada com les dues. D'altres que passen p'arreu el sol s'hi feia unija, les voltes de la meua terra.

Però, fent ara, tot és reposat i tranquil. Els baratsges són gròcs (els arbres, nets i sense fullar), la terra blanca d'una espessa capa de fulles seques, etc. El base no gaire gran, és d'arbusts quasi tots joves i novets versos, amb molts canells, car en la meua parçada d'aquí hem utilitzat molt de canells de pic. Tirant en direcció a la partida veient que un moment ésser pla, ja, s'hi troba un jolien ric, rot, que s'assembla més que la cuir d'un porc, si bé és molt més bonic que l'assemblada cura. Porta molt poca aigua i no s'abreixant per entre el fullar, i l'arbre de com un llargol, és a més tot el terreny que el veu ja sota de l'aigua de la pluja que en l'aire tan volent fants, però utilitzant el bell i bonic que deu ésser a l'estiu quan els arbres són nets, ja calor i sota d'ells, però l'aigua hi deu correr una freixa molt agradable; i, més bonic encara si està ell arbre, en aquesta magnànima etapa que és l'estiu hi pots veure el plenitudament al costat d'una rameta, però l'arbre coarivint en un moment que l'espina-feixa està plena de combany i en hi ha per tant un gran de no et deixis tranquil; així doncs, ho deixo a una altra cosa.

Dijous, dia 21 de novembre.

Mira per on m'he anat a veure de què me diuen que s'editava a Berkestré, (o a S'auvany) anomenat "Dinos", ha sigut reproduït alguns trossos dels articles que publicava l'la. vol. a "Futur". No m'he oposat, ben bé si no m'he extrets o bé reproducció total; però el cas és que normalment en l'Uota, encara és que la recua sigui feta ja la

comença de llavors ençà. Aquest detall, per que no dir ho
 en la plaquet fassa, com quan veig rebre reproduït
 aquell de Pisall, també unan l'afuec No. 6 de Lleida,
 un tramete la publicació total del meu treball al
 fol. Literari de Lleida del fatidic any 1936.

El correu d'ara ja en la portat s'ha minvada i etbeu
 del; el de l'amic Agostó Domínguez que encara està
 a Septanyol, el qual es prepara a portar-hi l'liverru.

Dimecres, dia 22 de novembre

Avui me fet bon dia encara me amb fe; tant
 me cin he apròs d'hora del sol per anar a prendre
 un bany al riu i curar-me de roba. Deina si fa cosa
 guelto fa veure la bruta.

Dijous, dia 23 de novembre

El fred continua essent fort, més que abans i el via pesat.
 El correu sense noves, sense lletura i sense ref. Llavors el
 dia es sense importància.

Dimecres, dia 24 de novembre.

Dues lletres: una de la Lillette i una altra de l'Helène, la
 qual ha estat molt malalta durant d'estants dies.

El dia plujós amb aigua fina i incessant; fred i humi-
 dament.

Dissabte, dia 25 de novembre

L'Elisabeth m'escriu de fa la primera llettra sobre
 la matança dels de simpàcia i potser una mica
 més. Fara d'això, ref de nen; fred i intell i oberviment.
 Passa el dia llegint, mes no goise, jugant al cois
 i fent la tara de l'oficina que ha atanga.

Des de que estic sol que no he vist la primera. No
 obstant, el die que l'amic encantable és la guerra
 una eterna guerra. Sabutot de set mar si fa un
 doleró bolans: el veig portat bena prop de Passo túel.

Dimenge, dia 26 de novembre.

Aquest mateix i com molt sovint es fa, s'ha parlat entre els oïres que germinem junts, de la nostra guerra i en particular sobre fets aïllats de caps, oficials i soldats trapa. En aquesta conversació que vam fer escoltar, m'he donat compte una vegada més del involuntari que és l'home, de la imperfecció que regna per tot, de la perversitat que impera arreu i de la injustícia que domina els homes. Creient-se que és o que fan justícia.

He el despropòsit estigut en mi altra lamentació tanta dolentia, d'atribuir fins i tot a despropòsit-me; no ho faig perquè aquesta faceta de la porció no m'esquidra ja. Tanmateix no puc deixar de mi la lamentació de veure que tot el món és una immensa mentida, una porra immoble i indigna, un pau de perversitat, d'afany de poder, de domini, d'ambició, de baixes passions i el que és més trist d'homicidis. He les mentides a cada pau, enganyos a cada dit, falsos altívants a cada mil·límetre. L'enganyen en la història, en la pàtria, en la família, en l'amor, en el bé, en la moral, en les lleis, en la religió i i altre t'enganyen en la Humanitat.

Als infants d'Espanya els enganyaven en la història del país des de que comencaven a llegir-la, arribant a emmerinar de circumferència i de patriotisme estúpid tota una generació. Anit vaig tenir ocasió de llegir una història de primer encampament francès i vaig veure amb dolor que en això els francesos no difereixien pas dels espanyols, escriven una història plena de mentides i de miracles que arriba a ésser tan despreciable que l'espanyol.

Per què s'atreveixen a escriure tantes qualitats no reals dels nostres avantpassats? Però si les generacions posteriors d'un país en què a demoreu, creu tant per no

dir més cruel que crueltes? Per què llavors la conquesta
 fa amada entre guerrers i immermar l'esperit eclicot
 de l'impant? És que la força ha de continuar encert
 sempre una deïva adorada per les generacions? Tots
 són iguals! Tots són iguals!

Dirk és això de la Pàtria? Unest mot innocet tantes
 vegades i gairebé mai adegudament? És que Espanya
 és una pàtria? Mentida! És que ho és Prússia? Mentida!
 Mentida! Mentida! Seran, en tot cas, estats, una pàtria. Jo entenc
 per pàtria la meua gran família de llengua, de col-
 lums, d'afinitats; en seria parant: pàtria és una
 generalitat d'humans que per les circumstàncies d'ori-
 gen, de història, d'activitat, i sobretot, (poter la causa
 principal) pel vincle de la llengua, formen una gran
 família i viuen, espiritualment, (no pel dret) junts.
 Així és una pàtria; tots les altres formen seu acompanya-
 ció de pàtries formant estats i una seran aquest
 estat, pàtria mentre l'individu i la seva gran famí-
 lia, proclamen la seva llibertat individual i na-
 cional, i aquesta proclamació, vulguis o no, existeix
 en tots els estats que han volgut fer un estat i una
 nació altra, malgrat les infamies mentides de la
 història contada parcialment. I dir més encara: la
 nació, la pàtria que renuncia als seus i accepta o és
 absorvida per l'estat o una altra nació és que és una
 pàtria inferior o bé que dorm encara pel narcòtic
 de la mentida història.

Aquesta pàtria per mi és la primera gran fa-
 mília. després d'ella podré tenir simpaties per d'altres, pe-
 rò la gran família és ja la Humanitat. Per mi.
 Hi ha qui dir encara morir per la pàtria! Mentida!
 La immensa ^{majoria} dels que hi han mort no han fet per incon-
 sciència o en tot cas havien mort per una idea els encants.

En aquest punt jo he evolucionat i no sóc capaç de
donar la vida per mi, quan hauria estat capaç de donar
la per un germà i fins i tot per la pàtria. Fins a 4.
Fins a la família i la pàtria no descuraria la vida
per cap. Entenc que vivim en la Terra a excepció
de la Humanitat, val el sacrifici d'una vida i
la Humanitat que per la seva felicitat el podria
donar, tampoc sóc capaç de fer-ho per que no
ho mereix. Ara bé: tots les atributs humans, a
raure per mi allà se comença l'assassinat.

Per això jo veig que no podré militar en cap par-
tit, tot restar. I d'altre arribó a creure que m'adonaré
les anecs merelles imperfeccions, aquest en és el senyal
que jo havia de veure, però més endavant...

A vegades em sorprenen jo mateix de l'evolució tan
ràpida que he fet vers el camí de la perfecció del
qual mai n'assessaré el límit. Ara rebel, revolucio-
nari i vengatúr. Ara potser sóc més rebel i revolu-
cionari que mai; ah! però; la vida de tots per mi
està assegurada; el màxim que seria capaç de pagar
la a un home és la llibertat; aquesta és la pena més
gran que es pot imposar a un home per un altre
que el digni home. Vengatúr! Però si un sóc capaç
de vengiar un dels que heu assassinat la meua família;
tu canvi sóc capaç de dir-les-li que els que se senten
humans sense tenir necessitat de tenir un instig u-
lestial, ensenyen que la civilització humana no es
manifesta eliminant l'ennemi, matant-lo o por-
dent-lo, sinó demostrant-li un camí més noble que
el seu. I el que em sorpren més és que aquesta evo-
lució l'hegi feta precisament sofrint el més inumerat-
ent captiveri que potser en els temps moderns s'ha
conegut.

¡Encara hi ha qui s'atreveix a dir anar! Omeu

que com deia en Jovates ho era tot! Me altre engony
 immensurable en tots els sentits. L'Amor d'hean
 reduit d'ensà de Jovate a una criatura plena de parony
 morals indecent; deans d'en Jovate, faubé, Quam
 hean parter auri d'amor la immensa majoria ultra-
 litza la severament reunés a la immolitat; i al denig, i béis
 d'aquestes dues concepcions amb criteris que mai són justes.
 Tota hean veu que odline en aipò' és autoritat; veu
 a tot es perfecciona per ell un programa de llibertat que
 tal com està actualment la moral i la societat, és inad-
 missible. Dint d'aquestes concepcions ja signi de saltar ja
 signi de casar, ell téu: embasant en tot i les seves im-
 moralitats, (dint sempre del seu concepte i del de la societat)
 les fupera veu a lloer triomfar: sedueix de saltar i
 de casar. Ah! però, el cop manera val aueure que els seus,
 (filla, esposa o amor) signi deduida per un estrany; així
 veu; les més vegades ho veu impossible, els veu hean molt
 més llavors que tot aipò: la seva esposa era verge, la
 seva mare era santa, la seva filla ingénua; impassi-
 ble! I així tots. Llavors en són, què fan, amb qui
 convenen aquestes dones infidels en el matrimoni,
 aquestes que els fills fan veure que són els seus
 marits i aquestes que quan arriben al matrimoni
 l'home fa temps que desaparegué empès en quel-
 que entrada, camp o lincublé? Doncs veu d'altament
 es casen i convenen i llurs marits tenen la mateixa
 estúpida pretensió que els altres i proclamen: "Jo he
 fet el que em semblava perquè sóc home; però la me-
 wa dona m'ho fet la plantaria al carter." I el
 més curiós és que moltes vegades el que són així
 té a casa mentent la llibertat als llavis, o bé és con-
 munita a casar quieta; i curiósíssim que el seu
 Tor signi un moralista impediment, un amant de
 l'ordre un estòic i fins i tot un eclesiàstic.

Oh! misericòrdies descomulgats! Un gran cop pareix d'a-
 guaites, com si deus, i de descomulgats se'n venia per
 guanyar accions...
 Heus ací el coratge nítidament despretat de denig i de
 bestialitat, i d'amor, l'estima que poden inspirar un
 dot d'esset de sepe ventura, cambrat en el no res.

Quina misericòrdia nostra! Quina llibertat de d'ava!
 no l'amor et llibre! Et l'estimar per la força de la
 llei, una deua que no parat asset et espere d'un
 moment de denig o de incomplicencia, o simplement una
 errata; imposta a la deua de dret noies d'acceptar
 o de negar, mas d'exaltat. Et fan estimar la patria
 sense participar la i moltes vegades sense existir, i quan
 sempre plena de vitales, de mentides o de conquestes sang-
 rants (muntanyes vitales nacional). Et fan estimar
 una cosa inestimable; la religio; unius admissio per
 dominar els pobles d'esperit, i per veure hi els fetes.
 Et fan estimar la misteria a la seva manera, sempre
 plena de virtuts i fetes nacionals que ussi ho san per-
 que la virtut era tan escassa abans com ara i la
 nacio, la veritable gran familia, poquissimes ha
 existit pura. I fins i tot et dicen que vol estimar la
 Humanitat, dient la fambe' tot seguit que l'ofen-
 sa a l'estat infligida per tal o qual altre, col ven-
 jolla. Dubra Humanitat!

Billing, dia 27 de novembre.

La pluja d'oil es molt fina però insistent, no anada
 però empifa. Tot el dia se l'oil parat caient aigua. I jo
 escrivia i jugant a enacs; i tenint freds i moltes
 pens. I aburrit me mis del que no voleria; però que
 de'farem? C'est la vie! Et uns patien, i els altres
 patien. Qui "may pa toes y patas."

Sembla que avist avirem o les barrages tot...

ja en les començat a cridar una veu. Ja comença a estar
empipat de les tendes i marabils.

Dimarts, dia 28 de novembre.

El correu d'aviu m'ha portat una lletra vella d'en Vilas
i en Tor. La primera és formidable per ses conceptes i
extensa, parlant-me de moltes coses interessants; la segona
és divertida i agradable.

En Vilas em recorda el principi de la nostra amistat que
heu per part d'ell d'una certa antipatia envers mi. Dines
em recorda que cosa com el d'en Vilas no ho veuen pas
nat ja abans d'ell i d'han conegut després. Recordo tan-
bé que ja a Lleida es donaren variis casos de que omies
i amigues futurs abans de tractar-me personalment em
tenien per un individu antipatic, de mal geni, corrupte
i no se garantís cosa més; mes la fingué després la so-
licitació d'air d'ells mateixos la verificació substancialment
favorable per mi. De Lleida hi veno principalment la re-
cordansa d'una noia molt fineta i bonica per vent que
esparqué en el meu canó quan flirtejava l'Estrella.
Aquesta noia de la qual ja noies era mes la imatge
i no es ve precisat, em digné que abans de tractar-me
em considerava un revolt i un pretensiu; però com
que les dones són tan terrible que volen exterminar
una via, a la fin ho aconseguí i es conecé que s'ha-
via errot de concepte. Alunys ho digné.

Després d'en Vilas hi ha hagut variis casos que m'he
vist ja mateix i a la millor d'altres que el mal concepte
i honra creient sense exterioritzar en el fons de l'in-
dividu que em corruptia, cal el més unió is que l'an-
tipatia més veie per part meua, són ells es que s'enge-
gren contra mi i s'empereuen: jo, per aquests individus sem-
pre sento una manifesta antipatia.

El cas darrer més desagrat és el d'en Pedrón, el qual es veia
indist que jo era un home de males intencions.

Sopito a veure que el meu fins deu ésser molt rar per
que prou proument aquesta mena d'efectes a veure qui; per
altre banda he vist que aquesta fopada primitiva tan be
aprobada és degut a la semblança de caràcters que to-
ten, caràcters que en alguns casos són onan i idèntics
i primerament sembla a e en els entorns nacionals

Dimecres, dia 19 de novembre.

De novel de pensada piques per no dir cap; els que la lle-
gimen un veie més que noveltes, no gaire, ja que abans la
pena tenia dues funcions primaries: una, donar-te més
grants matèries interessants i l'altre per simbolitzar poquets i
altres resos expusats. Ara amb ella manis es pot fer el segon.

Del meu he donat compte més clarament del veie que és la
pena; m'he donat compte per la femina i per les coses com-
plementaries de la d'Espagna que m'ha costat en Balutè
que jo em comença a saber puar; almenys més que jo.
tenir periodista professional, doncs, no m'atenc gaire segut
a què d'una professió podríem dir-ne artística, col·loci per les
circumstàncies i per les empreses periodístiques, un novel no
pues desat en la ploma del periodista veie-la per entre
el diner que afueix a la discurió. Pel contrari, periodista
lline, sempre al servei del que tu sentis, (art i idees) m'a-
grada molt. Tel meu carnet de periodista veie, doncs,
per presentar-me com a tal, si les hinc a be; però periodis-
ta per art i per idees, al servei d'ell i d'elles. Aquest
és el concepte actual meu sobre aquest particular; i
d'altre tot el que he fet en materia periodística fins ara ha
estat en aquest fins.

A la Campaña veie extra febrilitat per descontent
entre el personal per moltes causes que són prou en-
na i el fet d'haver-li hagut dues o tres oportunitats impo-
rables pel Cap. Linc, però, sobretot el darrer que té horribla
tendència, no pensaria d'ell ni l'actitud del nostre cap la-

quís estat correcta amb tot hom i ringrecoment amb els
 fets oficials de quats hom estat de més despreciats (i entre
 ells, potser indirectament, pel qual també m'ha en estat farsa).
 Arrem a París: el capità fa dos o tres dies agafa una acti-
 tud per l'estat més autoritat, no gens correcta i menys au-
 toritaria en quant a bon efecte; sense més ni dir, des-
 desaparegué del menjador d'oficials com a continuació d'un
 episodi de silenci característic dels que no parlen per apa-
 recer més autoritat. Després de venir a menjar allà i
 restà a l'oficina, feroç-se portar la terra ad. Aquesta oc-
 titud de despreci i menyspreu sorprendé a tots; m'enfer-
 misma un quart i un ferí a mi comptant que els altres
 ja m'estaban; llavors, entre nosaltres, s'imposà la conje-
 ctura de que com que havia estat ell el que m'havia deman-
 siderat, quan rectifiqués el seu lleig se li excusaria expli-
 cainos a una tan inadequada conducta. Però, enci, n'hi
 havien alguns que no podien acceptar el seu sigui el fe-
 rit per alguna raó; ho manifestaren en diversos ocasions
 i exemples, fins aquest matí que ha esclatat la bomba
 i pan! ni han tingut insults i cors llargues, i venim
 amara.

Dijens, dia 30 de novembre.

A l'hora de dinar acendi ja al menjador el cap amb el
 qual havia tingut jo uns mots durant el mateix dia. L'inci-
 dent vençut, dient-li el mal efecte que havia produït a tot hom
 la seva acció i a adre a mi. Després de dinar m'haigut
 una reunió que es continuà després de sopar i s'arranjà
 quasi tot a crima, actiuets i represa de l'esperit de compaña-
 nia. Per ara, doncs, sembla que tot mitlla.

També s'impugé ahir una altra cosa o coses: donaren
 de francesos una arrantà, l'heu-d-vae per cada un, i plats de
 compaña, mullany i ferquilles de que no en ferien.

Aquesta tarda han donat el tabac per una quinçena i
 pel mateix hem arranjat la quinçena de intervenció de ferre

que estarem, ni es compleix l'acordat, ben alimentat i pu
 der tant el compleix el que ens digueren a l'amibor, collme
 més i tot ior a nosaltres, cosa a par-nos llibre i matola, de
 llana. Si únic que manca al més, o dir en altre termes,
 el que mancarà més, serà la qüestió de penes per amor
 al poble o poble, tota vegada que la vida el condueix en
 molt monotona.

Dimecres, dia 11er de desembre del 1939.

He tingut ocasió de llegir un gran col·lecció d'una
 editorial de París, la qual edita una sèrie de col·leccions de
 llibres, d'actualitat sobre sociologia, literatura, arts, política,
 història moderna, etc. que m'han fet sentir gran desitj
 de saber, de llegir, d'estudiar... Tant amb aquest desitj
 he experimentat també, ràpidament, una sensació de
 repugnància per aquesta mena de sistema social que
 demostra a què arribem nosaltres, homes, el més
 cel, farsats, per haver desfermat el que deien i deien: una
 causa noble i per la pàtria; els altres homes arren
 del món a l'espera d'una nova guerra, de la fama
 i de la mort, i mentres aprofiten en aquest distorsió global:
 aquí i allà, hi ha coses tan dolces, nobles i boniques
 com el saber, la intel·ligència, el talent, l'art, les idees,
 etc. Estem, milgrans o no, i molts nosaltres ^{no} estem a tota
 l'altura de la guerra i quan du'la per tota l'altura d'una
 societat imbecil i criminal, en la tra llis per nobles,
 motor, explotar, fortificar i destruir sides humans
 sense que siguin considerat una indispensible de la pitja
 qualitat mínim, un home molt bo i molt ric.

Cal recordar, però, que la majoria de la Humanitat té
 la culpa de la seva pròpia desgràcia per irreparables dels seus
 actes, i per això es ben ara persona, en veiem, a seguir
 i prendre partit en aquesta lluita.

No s'ha rebut encara una comunicació d'alguna cosa que
 fos capaç de reaccionar en un cas, i tant nos d'opinió

per la força de la carnis humana humana, a una societat millor. No s'ha pogut fer això perquè la inafició de mirables i desheredats, no són pomes conscients ni tren humans per portar a terme una vida millor a la població del planeta sense intentar a la vida del individu. Hi ha, no obstant això, algunes idees que han intentat i intenten convertir la Humanitat en més feliç; però aquestes ocupacions s'han posat en marxa amb una energia que per la via del dret no és possible aconseguir-les per via efectiva; i tenen raó; en primer lloc perquè el dret no existeix, i en segon perquè el dret no existeix, i aquest mateix dret no existeix per justificar la possessió, la propietat, el poder, el privilegi i qualsevol altra cosa de privilegiada. En dir que el dret no és una injustícia i que no hi ha dret i en no et comences, llavors apel·len en nom de la justícia, i de l'ordre, a les forces fins a demorar-te o subvertir-te. Per això tenim nosaltres els desheredats en dir que pel dret no es aconseguirà despartir als pobres del i fer justícia als desheredats.

És ben cert que els feries no es volen fer d'acord en la forma d'aconseguir almenys un millorament ràpid dels d'un costat tan profund; no sols no es pot d'acord sinó que malgrat mirar-se a vegades circumstancialment, arriben en que l'adieu fins a mutar-se igualment. I el més sorprenent és que tots proclamem limitar pel mètode objectiu i fi. Els seus socialistes, comunistes i anarquistes, desmentint a part en una els feixistes i altres totalitaris que també tenen a uns factors revolucionaris, que no es pot d'acord en els mitjans en dir per què les bones paraules buides. Especialment els dos primers van al mètode lloc objectiu i s'inspiren en les mateixes doctrines, en canvi no estan d'acord més que en dir les mateixes paraules buides.

i en què cal eliminar la societat capitalista; per arribar a realitzar això emprenem cada una un camí distint i divergent que fa pena pel foll que és. I en les fases de aquest camí per destruir el capital, s'argüen i es divideixen lluitant entre ells, odiant-se i s'eliminen estupidament. Queda desconfiada encara el seu enemic comú per augmentar més encara la discordia intentant sempre algun emmanant les files, consuept per la presència de l'ov. moltes vegades grans patrons dels desterrats l'ells, però malgrat tot, no es pota d'acord, amb gran satisfacció dels possidors.

Les anarquistes dels quals l'objectiu immediat és el mateix que el final dels comunistes, tanque es parli d'acord amb aquest, que evidentment, són més pòctics en llur lluita i crec que aquest els admetrien fins a cert punt, en el seu procés ajut fins que arribar a l'eliminar. Log o a eliminar-se per considerar-se ja enemics.

En canvi en aquestes tres fases ferim una veritable unió humana internacional examinada a veure si la Humanitat més feliç, quina altra forma una capaç de plantar-log-hi cosa i entàndor comú? Cap. En molt breu espai de temps podrien canviar tot el sistema actual del món, i si la unió fos veritable, veritable, i els homes conscients, veniments de llur idea, no hi hauria necessitat en de restar perquè la unió seria ~~antefacta~~. *antefacta*.

Un però, ca. aquest canvi no pot ésser en primer lloc perquè la unió no existeix i en segon perquè existint i tot hi ha molts militants d'una idea que ~~no~~ la desconfien en absolut, novells hi confessen perquè creuen que és la millor sense prevenir-se per eliminar-ho; d'altres que la canifien, però que llur passió o bé natura sectària no els hi deixa comprendre certes oces primordials ja sigui de respecte a l'individu o a la col·lectivitat, o bé

a d'altres individus o d'altres col·lectivitats; i després, un altre a
 aquest principi no s'hi sentat i davant universalment, no
 hi hauria res d'altre perquè si qualsevol existeix, seu
 per estarà subjectat al caprici i arbitri dels altres.

Una vegada tenim en compte que els anarquistes, comu-
 nistes, socialistes, marxistes els seus defectes, són els que
 van a la vanguardia dels defectes. Mes, si uniuem
 a més trobarem una sèrie d'altres files de lluitadors de
 defectes que pel seu objectiu en llurs intencions de
 idees i fins, fan veure de compassió, el pavor de les
 tirades: trobem republicans, d'esquerra, de dreta, de centre
 i d'una mica més enllà; trobem catòlics, protestants,
 ortodoxos i d'altres que no ho són; trobem nacionalistes
 (oh! tant equivocats!) i adonem anarquistes, comu-
 nistes d'Espanya que eriden "Diu, Pàtria, Rei", drets immen-
 ses mentides i una mica més enllà. Trobem obrers amb
 aspiracions de burgesos, obrers imbecils, amb manifes-
 tació, que, en llurs explotació, que la festa d'amor en
 munt del poble; obrers amb esperit de gos o d'ensau,
 obrers capaces de vendre o de predir els seus pro-
 pïes pecunies i fins i tot obrers capaces de matar
 els seus a veure del seu tirà. Demora d'aquests ja hi
 ha d'atribuir a diversos camps del magatzó de la societat
 del del segle, i entencions de tots, els immorals,
 els criminals, els homes-bests i els arrivistes de tota mena.

Dissabte, dia 2 de desembre.

Deien invocant el comentari d'ahir perquè
 he rebut lletra de l'Elisabeth i inclou una altra del
 Pare, el qual ja m'ocorre rebuda de la meua de
 primer de novembre, dient-me que el pobre Delfi
 continua igual, que el pobre podria ésser que
 per Nadal fos d'esta o seria no gaire més
 tard. En desembre que en Delfi romanqui al
 camp de concubinat; però no volem molt que

el dissortat pare sigui alliberat molt depressa.
 Verran el tindria aquesta sort, i després. Da-
 vant d'ell, com sigui, en del fi.

Com pots també una vegada més de l'oulet
 llarim, el qual no ha fet ni fa res per mingü dels
 de casa. En canvi, del Ducat me'n fa molts bons ob-
 qü i m'incien l'adresa; un dia que ha estat protegi-
 díssim per ell. També es veu que en Cobarna es porta
 molt bé i que ja ha vist el pare. La senyora d'Alcega
 continua inespantable com sempre. Més cosa que m'ha
 plagut ha estat el que em diuen de la família del
 Deya de Sant Joan de les Abadesses, la qual cumpre
 el que prometé.

L'Elisabeth m'acompanya la ultra d'en Pere amb
 molts munts moltes simpàties interessant. se per saber ho
 tot de la meua vida: clima d'aquí, si m'han augmentat
 el son, si menjo bé, si la pitanca és bona, si tinc
 gerseny, etc.

Dimenge, dia 3 de desembre.

He contestat a casa i a l'Elisabeth, i a més a honesta li he
 donat per parer certíficat un anell d'os amb les seves ini-
 cials i la data del seu naixement que és el dia 6 del vint.
 Per primera vegada m'he decidit a encarregar un anell d'os
 el qual ha resultat ésser bastant bonic i fora del que fan
 la majoria. Al primer que vaig encarregar-lo no m'acceptà
 després per ésser massa difícil de fer.

Dilluns, dia 4 de desembre.

He m'ha estat de nou amb en Rousillon, el qual ja està
 a la zona dels exèrcits. A mi m'ha estat acceptant, si
 té èxit, les gestions que en favor meu farà per portar-me
 el seu pass.

Com la dia encara, no llegiré la premsa; no obstant,
 així he tingut ocasió de fer-ho i m'he avisat amb la
 guerra, continua guinant igual, essent novis per mar

i un vió per aire.

On sembla que hi ha "folleu" és a Finlàndia la qual no arriba d'acord amb la U. R. S. S. en lleng negociacions i les coses han anat empitjorant fins que es lletaba i tot. La U. R. S. S. ha conquerit uns quaranta bocins de terra finlandeses i ara sembla que amb la política vol guanyar tota la partida i més i tot. S'ha establert un govern comunista en aquest territori i ha fet un pacte (de auxiliat amb la U. R. S. S.) cedint aquesta a Finlàndia 70.000 km² de la Carèlia i emprant-li, pagant amb marks finlandesos, més illes de l'arxipèlag d'Hango, la petita península del Pasador de l'Ucan Atlàntic Àrtic i un sequí de l'istme de Carèlia davant de Leningrad.

Ara no se'ns acaba la forsa; vaurum.

Avui hem rebut la visita d'un general dels que pisen alt: del Ministeri de Defensa. Ha arribat molta cosa per executar un misteri en benefici nostre, que no ho hem comptat.

Dimecres, dia 5 de desembre.

Vàries vegades, me ja entre els meus actius compans, més entre altres de parats que tot solien que seria un gran dia, me han preguntat què en faria, si l'esitaria i si en cas de mort violenta o per alguna cosa durant la joventut, quin seria el destí d'aquestes Memòries. La majoria de les coses interessants no es poden dir perquè en hi ha qui s'ho curaria ni certes coses comprendre, i suposant que ho convingui resulta molt més just no treure-los del més endins del seu pensament pel perill de la profanació del vulgare barrejant-ho amb superfluitats, insulsores i inhumanes.

El fet d'haver-me preguntat això m'ha obligat, almenys a un misteri, a respondre'm i fer-ho tot a l'infant a alguns. Ha temps, doncs, que no es disposa interiorment que en una dia havia de disposar directament del meu interior son

hombros abans de l'hora que jo voldria (o aquesta hora de nit ja que sigui molt tard) i després de fer elenció d'aquell dia, ell em va dir que a la Carretera de l'Almora, com a home-ndge postum a ella i a la meua estada i també perquè veia, entre els meus intencions, ningú més que ella seria capaç de comprendre'os. Si que a ella li plauria la meua inclina-ndat voluntat perquè l'any passat que estava a punt de deixar aquest món va dir que que si ho hegués fet malhaurada-ment, hagués presunt, o hauria estat més ell.

Ell persist, naturalment, en fer-me també donació al meu pare o mare; però aquest segurament no en compren-ndien, en tot cas, com a màxim en veneraries; i així és massa perquè la veneració no es pròpia per mortals.

Dijous, dia 6 de desembre.

Avui fa dormitori per primera vegada a la nostra baraca, construïda a l'ofeta. El dormitori és una cambra de festa amb una llitera, falsa espèrga i ventilada. La nit l'he passat molt bé i dormint com el iment.

Al costat del dormitori hi ha l'oficina de la Companyia, tan bé gran gran per les nostres necessitats. Perquè a l'oficina i per sortir al carrer hi ha un petit passadís divisiu. El menjador es fa a la barrana de la cuina i magatzem.

Dijous, dia 7 de desembre.

Després de la nit diuen que ha fet un fred terrible; jo en t'he sentit gens. De bon matí m'he anat a rentar la cara i poc després ha nevat, una gran longada; però com que el temps no m'ha acompanyat no s'ha sentit cap besa.

Avui fa quatre anys que veng començant a treballar a la Caixa de Pensiones.

No tinc més ganes d'vivre.

Dissabte, dia 8 de desembre

La instal·lació nostra a la baraca ha quedat força bé. Després hi muntaràn una estufa així com també

to faran a les altes barraques. Inclús tinc una petita estanteria per llibres i tocadors i una altra per papers i la molleta. En quant a roba tinc per tal un jersei per cada un i una altra guenera. Est fibres ara veu bé a excepció de la llibertat que no progressa gens, car no està autoritzat ni el Cap ni la Cò. per treballar-se del Camp.

Dinabte, dia 9 de desembre.

Tinc uns dies lents i intrascendents, passen les hores fent l'unes treball d'oficina i el men. Llegit o faig per, car no tinc llibres ni diaris. Ara, l'únic que llegisco és el Triunfament de la Moral de Sropenauer que per cert m'agrada. fensa encara que no m'he llegit gaire perquè ho faig a poc a poc, car costa un veie d'emparar.

Diumenge, dia 10 de desembre.

Un altre dia abarrit; tot el dia sense moure't d'aquí. Cap al vespre he vingut el Comandant francès al qual heu parlat de la qüestió llibertat, dient-me que proposament s'ha d'organitzar i que podriem anar a Bonnetville.

La qüestió política a Europa resta latent entre l'Indonèsia i la U. R. S. S. Els diaris francesos diuen que es lluita seriosament, però en realitat que no és tant. Pel contrari, la Indonèsia ha rebut una reunió de la S. de N. i aquest impudic i inútil organisme s'ha reunit, mes com ja sabem acostumat sense fer res que valgui la pena.

En quant a la guerra, res de nou; tot continua igual o quasi igual.

els miserables de Croissant, aquells crivistes de tan bon niell que comanaven l'ocupació, estan tots a la presó a excepció del comandant que està a l'hospital. Fins i tot he portat la meua desulfuradora per estufa. I l'excusa pel robament és que és? Doncs que s'ho quedaven per no

donar-ho als comunistes. Fins aquest extrem arriba el llet
 críisme i l'let immobilitat. Són coses que comentar-ho és
 donar-hi una importància que no es mereixen, no es que-
 reixen ells per indignes.

Dilluns, dia 11 de desembre.

Avui he tingut el que se'm diu una solista joia: dues
 lletres, una d'en Mateu de Septfonds, molt agradable i l'altra
 formidable com mai, de l'Elisabeth, i llarga com mai. En
 dona les gràcies per l'excel·lent treball que li ven prou bé i
 que jo solia; una ben sincera prova d'amistat, i ben can-
 tasta simplement a les meves preguntes i es lamenta de què
 contínuament aquesta vida dient-me que perent allà en
 l'Heraklitt hi ha un cert folle que hi seria tan ben rebut...

Conjuntament amb la carta i sense que ella me'n fagi
 menció, he rebut també un gir de 50 francs. Dir que no ve-
 nint a dir, en aquestes circumstàncies seria no dir veritat; pe-
 rò en canvi, clar, quant el cert me'n anuncia el gir d'ella
 em soba i em que la seva atenció i bona arribada fins a
 aquest punt, i més gran en la lletura em dir que per
 Nadal tindrà una dolça sorpresa. Un paquet es pot comen-
 tar, més així ja és massa, tenint en compte el que s'ha
 tingut que fer per ella.

Heu ja començat a veure de nou unes classes de francès
 a la horra. Em sembla que tindrà en resum,
 uns deu alumnes, i el només és per instal·lar, és de
 oficial, per més o menys i potser que vinguin també
 alguns d'altres companys més.

Dimarts, dia 12 de desembre.

No tinc la resposta a l'Elisabeth on hi dic entre altres coses
 que no repetiré l'acció del gir novament, malgrat agrair-
 hi molt.

Dimecres, dia 13 de desembre.

L'alegria del dia ha estat la coneixença de l'autorització
 per pagar mar a Bretaille a dotze lletres diàries. Ha

estat el moticic comensant el que ens ho ha dit. Ben sembla que comensarem deuria a arisar-hi.

Dijous, dia 14 de Desembre.

L'Helene m'ensin ensin i en total em diu que no pot transmetre'm el llibre d'Italia perquè no el troba. No sé per què em sembla que és fet manca d'interès. Ben sap força que aquesta contrarietat par amb el consell que és l'Italia l'haques après facilmente, mentre que ara a l'inici que podria demanar-ho és a Jervian i allí no entl fer-ho.

Dissabtes, dia 15 de Desembre.

Una de les tardes més mal aprofitades ha estat la d'ahir. He anat per primera vegada a Bretteville i m'he avorrit com una ostra. El poblet és petit no lleig del tot i fins i tot potser amb relació simpàtic; però com que està prohibit anar a les tavernes i cafès, l'entusa es fa, segit a la petitesse del poble, així insuportable i arriba un moment que com que ets objecte de curiositat, fas el ridícul.

feria intenció de fer-me una foto per transmetre-la a casa i a Jervian; però no hi ha fotògraf. Abans de l'hora jrecaba pel retorn, sense esperar-la i fastiguefats, hem retornat tots vers el lloc on no hi veus gran cosa, però en dimerç, mata el temps sempre amb qualche treball.

Aquest matí, malgrat el dia dolent, al canviar-me la mudaba, he pres un bany al jolue mierol que femin

Orabem de rebre tots els components de la dia. un parell de bones bates noves i un parell de sot també nous i bany. Aquest comensant que femin sei ha comensat en realitat el que deia el cap del camp de Septfonds. Dins d'ens del que són les campanyes de treball, un gran deia que no sols no aconseguim gaire més sino que no podem aspirar a més.

Dijous, dia 16 de desembre.

He rebut i escatat una lletra del Secret arribada a veure en la qual hem donat noves sobre el pare que con-
tinua igual però molt s'immota, una no gens apar-
table de què en Delfí se li farà inclús judici. Dico
equitable perquè quan a un marrec com ell li
fan això és qu'atenen a quel de decapar-lo llicenciar i no-
ten clavar-li nul quant a uny de preso. Pel contrari si
la justícia fos bona nos hauria de fèmer.

Al mateix temps content, avillor dit escriu a en
Duesul.

Dimecres, dia 17 de desembre.

Com la meua evolució del caràcter noto que en aque-
sta darrera etapa, a mesura que m'he anat desilusionant
en quant a ed. utilitat m'he afirmat en la meua solidesa
individual, o dit en altres termes: m'he donat compte que
jo era molt més fort que tot això ~~(que tot això)~~ i in-
clús he descobert que he suportat en ben a peu de temps
febles mesos no molt lluny acceptada i fins i tot
a vegades amb plaer. De tots maneres fins a notar-
me millor de l'ave d'aquesta evolució no vull ex-
fundar-me més sobretot en exemples.

Dijous, dia 19 de desembre.

Aprofitant que tornava de les ciutats de França a Paris,
vaig decidir-me a Semanar-me també un d'Itàlia pagant-
fo amb els francs rebuts recentment. Avui els hi he tramés
el que amb l'import del tres.

La premsa porta ja alguns detalls de l'embarcament
del corsat americà de l'armada de l'armada de Spee. Aquest
navell va lluitar fa tres o quatre dies la primera ba-
talla naval d'aquesta guerra, lluitant contra tres creuers
anglesos dels quals en va destruir un; però que foren guanyats
pels altres dos i hoque de refugiar al port de Montevideo.

Un cop allà rebria amb una febrilitat increïble el
 vaicell a fi de tornar a sortir respirat el plas que manca
 el del internacional. Més els anglesos, decidits a no deixar-
 se prendre la presa ni a perdre-la, unintaren estreta
 vigilància a la badia de Montevideo i augmentaren
 la vigilància amb dos otres vaicells més anglesos
 i altres tants francesos. El "prof Spee" com que ho ve-
 dia reforçat i al vaicell no s'hi permetia restar
 més temps al port vati d'ell decidit a enfonar-lo
 i així va passar.

A aquesta febrer important per Olunonça cal
 afegir-hi un altre navili enferrat per un submarí
 anglès prop d'Hamburg, un creuer de 6000 tones.

Tembla que els anglesos es desportin
 a Finlàndia ja que en fa o no fa el mateix.
 Aquesta deu remir la S. de U. i al final ha d'evit-
 lar-se gens de temblant ni amb aquella unanimitat
 del cas de les sancions de Itàlia, que la S. R. S. S. fos
 excluida temporalment del seu si. Rússia ha res-
 post que és una arbitrariedad perquè ella no està en
 guerra amb Finlàndia, sinó que pel contrari ha
 signat un pacte amb el seu govern popular i ara
 no fa més que ajudar a aquest govern que li
 demana ajut.

Dijous, dia 21 de desembre.

La premsa d'ovni porta una nova que ha canulat
 l'ensaió: el capità comandant del "prof Spee" s'ha tri-
 idat a Buenos Aires. Lo corren varies versions dels
 riobils qual'han induit; unal diuen que és un co-
 varol, d'otres que és un valent; jo no s'hi rel.

tot que tot es veu Olunonça pels efectes, és que
 l'equadra aliada treballa ara, per darrera del miraf-
 gat de butipasa i d'un creuer hi ha seguit 9000

les creusos més i variis submarins. Ningú; tot en guanyant a la marina mercant alemanya hi ha a tanyent una pèrdua considerable: la del "Columbus", vaixell de 32.000 tones carregat regauls vinen amb 20.000 barrils de petroli.

Dijous, dia 22 de desembre.

Aliv i avui he fet un parell de gelades terribles que ho deixen tot emmugrejat; malgrat sortir el sol és tan feble que no aconseguim desgelar res.

Dinabte, dia 23 de desembre.

He rebut per regua vegada noves del meu pare; avui na estat dues setmanes dels darrers dies del prop-pretat mes. Ambdurs destil·len una quantitat grandiosa de despreci, odi contra l'actual règim d'Espanya, tant però, per na sospres a mi i a tots els companys que ho han sentit i no s'expliquen que hagin pogut passar la censura. Hi ha dos coses essencials: una gran fermesa i una gran gana. Calcula fredament i públicament el temps que li toca encara, regauls ell, d'estar a la presó: sin dos anys. Si no more de fam dir que ho resistirà. Ha també un bon resum del temps que porta tancat i de les ganes que té i l'orgull de sofrir una condemna innocent.

En tot i a moment que tingui un pare que top aguantar amb tanta fermesa i dignitat un captiveri innumerable.

En quant al meu germà Pere destil·la el mateix despreci que el pare contra el feixisme; adllue sin amb totes les lletres que des de que està aliv que encara no ha vist la carn, l'arròs, els descolats, el cafè i el sucre.

Diumenge, dia 24 de desembre.

Aliv i avui he tornat a Brettonville amb en Vicens, el carter de la companyia. Ningú ara no he fet encara res

relació important. Res de res.

L'Esibeth em felicita les festes i m'envia una foto on no m'agrada gens. Pel centrei les elctres de la família són dolços i simpàtiques. Les despedeix amb tendres besos com una germana.

He fet una llarga lletra a en Mateu confessant-li el que ja havia tingut intenció de fer totes vegades sobre la professió de mestre.

En Pere em diu en la lletra d'ahir que el punt torna a imprimir al Santuari de la Creixa de Peusiers.

La fedra mare diu que es para tot el dia pronunciant el meu nom i la relació que hi ha de l'any passat a aquest. Clamor em tenia a punt de morir, ara em té a més de mil quilòmetres de distància.

Que n'és de gran l'amor de mare! Medyad és ser un amor de relació, de predisposició, de moltes vegades per no ser sempre, més gran i més noble que el natural.

Són les dotze menys mit minuts de la nit, mit bona, modelada Nadal i un Nadal que m'ha oi fa una forma fa uns quants anys que este acostumat, dolent, trist, dolent. Ara, a la cambra de dormir, de vent men, hi ha mit jo lompagnia que han vingut a felicitar les festes. Tran un alcoroll terrible cantant i ballant i dient besties.

(Dilluny) dia 25 de desembre. Dilluny

Aquesta data si que és memorable aquest any per mi. Debe meus encara a les onze del matí, em llevava uns quarts d'hora per primera vegada després d'haver venent la malaltia terrible que em tenia postat. Ricordo que vaig canviar de cambra a l'Hospital de l'Havera i ja hi veig burocrà minant, agafat del braços del meu pare i dels Sr. Real, un amic de casa i empleat de la Creixa de Peusiers.

Fet amb ell, de un havia també la mare. En commemoració a aquesta data que merca una veu

terminació de la meua vida, decidíis transmetre una carta a casa per que vegi la mare que també me'n recordo.

Des de llavors ençà, malgrat haver fet una comales. venia anant mulla, que m'he refet totalment sense haver tingut la més lleu indisposició orgànica; em trobo fort i em sento sa i després ordenatíssimament que així segueixi.

Ben quant se festeja el dia, ael en absolut, com qualsevol altre, però quès anarit i amb una barreja de tristesa i de joia. Cristen de veure'm sol i saber que els meus també tristans i joia de vivint retroproctivament un parat dolent, venent i venent-se com plentament.

(Dilluns) dia 20 de desembre. Dimarts

Ho gaire a gust he anat amb en Dieg a Breda i en he retornat ben content. Primerament he tingut una conversa viva i interessant amb la funcionària de P.T.T. la qual té uns conceptes no gens semblants als meus en quant a estrangers i francesos i sobretot com els catalans amb mal concepte pel que ella ha sentit dels nostres esdeveniments durant la guerra. He parlat la conversa a un terreny de contra ofensiva fulminant contra les seves opinions i quasi diria que he tingut cert èxit en l'objectiu que em proposava.

Almenys la noia està molt bé, alta, bonica i potser d'un vint-i-vuit a trenta anys.

Després d'allí hem anat al forn a veure la filla del flequer, una noia de disset a vint anys, molt bonica, molt simpàtica, d'un tipus formidable. Amb l'excusa d'un pretès ben encetat agraïda condescensió, aprofitant-se una amiga nova. Per les mirades que m'adreçava tan penetrants, he comprès que

no li va interessat. Durant la conversa li he insinuat el meu desig de llegir alguna cosa i s'ha ofert se m'hi ofert per desfer-me llibre la novel·la, naturalment, pròpies d'una noia de la seva edat i condició. M'ha deixat un número extraordinari de "L'innocent" i una novel·la quasi "rosa".

Durant la plàtica m'ha ^{dit} també que m'ha fixat tres vegades ací i que totes tres m'ha vist. Jo ho recordo conerretament de cap; la primera vegada que em vaig donar compte d'ella feu llavors de la primera visita a Bretteville.

Dimecres, dia 27 de desembre.

He vist ja la revista que em deixà l'Odette i he acabat també de llegir la novel·la "Filleux Blanche" que ha resultat ésser "rosa" una novel·la que no deixa res de haver-la llegit després, és de les que no impel·sionen, que donuen ariben per tota agraïment o sentimen quan s'heguen.

Avui he treballat tot el dia ací sense moure'm; llegint i escribant-me per notes deficiències que trobo, sobretot en metafísica del Camp; que els francesos em tenen a la cara amb molta raó. El seu tomta gent bruta i deixada i dir-m'ho encara als francesos, s'hibo fins a enrojir de vergonya.

Un vicari em diu que la de ca P. T. T. ha annuat per mi al veure que no hi havia i si m'hi havia impedit per la dimissió quasi violent d'èl.

Dijous, dia 28 de desembre.

De gust a una anunciada visita del comandant francès, no he anat avui al poble com tenia la intenció. En efecte he donat a un vicari quatre rotlles per l'Odette.

Em falta de rebre el missatge d'Itàlia que havia demanat, m'han tramès un diccionari. Ara caldria comprar

igualmente el mètode.

Vine el propiètit, si puc prouver. m'ho, d'estudiar llatí i grec, Heurgiel que vol rebreixer almenys un que per aprofundir els coneixements generals etimològics del català, castellà, francès i italià. El que no té ni d'eu treure els diners que volobriau aquestes obres ni a qui demanar-les. A l'Elisabeth no vol demanar-li, però que ha fet i fa per mi, i d'a. mistats sòlides fa no en tinc cap més.

Dimecres, dia 29 de desembre.

Oliver vaig donar a en Vicent quatre mots destinats a l'odette perquè els hi donés. Ho va fer. L'any no ha portat una lletra d'ella llarga de tres pàgines, plena d'una sèrie de paraules dolces i expressions fines que deixa entreveure clarament l'interès que té, i més del que se'ns en Vicent dea vist que demostra per saber novel novel. No cal dir que enu satisfa oïso forsa per l'interessant que pugui resultar i peres continuem aquesta salutet.

Volia anar-la a veure aquesta tarda, però la sinita del comandant que no feu Oliver se'ns ha en- fedit anar de fer-ho.

Dissabte, dia 30 de desembre.

Aquest matí he anat a Coen per primera vegada. El viatge ha estat molt ràpid: portar-hi del molalt i aprofitar-ho per fer-me retratar, a fi de poder transmetre una còpia a esta i una altra a l'Elisabeth. M'he fet fer, doncs, sis foto de coset que estaran la setmana propera.

La ciutat està molt ben presentada a primera vista, tal com l'he vista. M'haques agradat veure far-la més detingudament.

Al retornar a Bretterville m'he parat al poble per

(postany) sobre: L'Odette. Efectivament l'he vist a gran
ben sortit amb en Vicenç de Carreu. Va venir m'he
intercanviat quatre mots de salutació i complit,
davant-li fo unateix la lletra que aliu veig fer
per ella.

Aquesta tarda hi he tornat amb en Brus i nova-
ment l'he tornada a veure parlant - t'hi una esto-
meta, no gaire perquè la seva mare estava per
allí i haq amb qüestió d'escampar la baira.

Dimenge, dia 31 de novembre.

L'any s'acumina, gràcies a l'Elisabeth, fura
bé. He rebut un paquet amb un jersei de lana blava
meca que no gaire bona, volalata, galots, una llana
de sardina, un sac de llengonissa seca, tres fermodets,
un tub de pastilles refrescants i una rebata de coular-
to amb un nen-jersei i diel un papent amb els
seus dentis molt boni emers mi per Nadal i Any Nou.

L'any però, en conjunt, ha resultat per mi el més
dolent dels meus anys i tres. No val la pena històric-
lo perquè el mateix Diari ho fa cada dia i s'hi
veu ben clarament la dimort que m'ha deparat en
tot moment. Cota satisfet que mori i més si el que
ve ha d'èsser el seu successor m'ho de postar més
nost que aquest. Tenrem que tal serà...

Per la tarda he anat a Bretterville amb en Vicenç
i en Mont. L'estona ha estat no gaire ben aprofita-
da, tot menys he parlat una mica amb la P. T. T. de-
quit a qui l'Odette no hi era. Després de comprar uns
hanpolles de vi que havien encarregat a un tiang
hem retornat amb la camioneta del topar.

Només arribats ael sup d'unes que l'Odette i la
seva amiga poone hoien pujat a veure'ns. En
Jama (que condeja l'amiga) les ha educades i
li han preguntat per mi; el dit-les hi que hoia

amb al poble en dia que s'hau dolgut molt.

Estic content que parti aquest any que està aguantant; ara que espero fredament tenir il·lusions ni pessimismes exagerats al que ve.

Havent sopat he anat a escriure un xin, elegit, al final a dormir; unel xini com per Nadal, han vingut a donar la late alguns treballadors, tant que fins a les cinc del matí he hagut aixarri. Jo al tot, encara he conseguit dormir perquè la brema no volia que la pena seguís-la i a les dotze en punt en ha obertat per celebrar el canvi d'any amb una copa de cafè. Després en he tornat a dormir i a les cinc m'han tornat a despertar pel aixarri.

Dilluns, dia 1er de gener del 1940.

Comença l'any per hui farsa bé. El matí ha estat ben tristot, però la tarda magníficament bé.

A l'hora de dinar he rebut una llarga lletra de l'O. d'este, contentant-me a la meua última i afegint-me (una) una altra fetxa aquest matí a les cinc en es lamentava de no haver-me pogut veure ahir. Es veu ben clarament que a la noia li interessa i ho manifesta obertament en la lletra. En dia que avui podria veure de dues a quatre; a aquest efecte si he fet quatre mots dient-li el lloc de trobament aquesta tarda i als he donat a en Vicenç.

Per després he anat al poble trobant a ella a la plaça. Moments després ens saludarem i sortirem a passejar. Hem emprat la carretera que condueix ací al bos, però a la poca estona l'hem deixada per internar-nos a un camí del bos que condueix a un petit riu tot molt bonic i poètic.

La passejada ha estat deliciosa, plena de dolces mirades i animes converses. He hagut pujat tota la tarda, cosa que demostra una vegada més el seu interès seriós

per mi. Jo li he respost misericordiosament a tot el preguntat.
M'ha dit que amb mi estaria disposada a anar a qualsevol
lloc i moltes coses per l'estil.

Quan ja feia una estreta que passàvem, en un
moment d'avis, l'he agafada pel braç. Ella m'ha
mirat amb sorpresa un moment, mes no pas que, com es
ha refusat i no m'ha recomanat de deixar que
trobaréu algun futur.

Heu sospitat si seria possible amor junt a l'home
d'incert: heu vist que per part meua no era fàcil. Per
tant heu estat entesos en que ens trobaríem el dime-
nes per ja tarda al mateix lloc d'avis. Finalment
heu retornat al poble i ens heu acomiadat. Aquesta fati-
xada ha fet sensació entre els espanyols, car l'actitud
de la noia més nova i més simpàtica, i és coneguda
per tota la línia. Més d'un, inclús, es troaven de
que ell era els preferits.

No sé com acabarà aquest idil·li que comença ara.
Ella sembla que estigui enamorada de mi i a més crec
que és una noia que té grans sentiments d'estimar i
d'amor corresposta, influenciada potser per l'ambient
de la nova família que per tenir present no és
un veritable ambient familiar.

En fi; jo ara no sento res per ella de sentiments pro-
funds d'estimar; no sé si l'estimaré o no, mes com
que veig de mi i veig empenyent amb ella la línia de
conduïda que tinc per costum en aquestes coses. Ara
dit brutalment, és l'home que troba la dona; la veu
després del temps de no haver-la vist. De tots mane-
res, junt amb la contractació de l'ocasió la nova con-
ducta.

Dimarts, dia 2 de gener del 1940

Un altre dia de nou innumerable. He fet escriure a l'ed-
dette la meua resposta a la noia d'avis i m'ha

fes saber que deuria m'esperarà a Perreus.

Ora ja no obra amb la discreció exigida dels pais-
ners dies, sino inclief la seva mare n'està estabentada
ja, la majoria dels espanyells i els notables francesos.
Deuria es no la ha ref de nou, hi surirà a veure-la,
car ella ha festa i segurament suriran a parer com
deur.

L'Elisabeth em torna a felicitar, ara l'any nou, i
em torna a acomiadar amb besos de germana.

Dimecres, dia 3 de gener.

Per motiu m'ha estat venuda una llarga letra de l'octubre
acompanyada d'un photo de carnet així s'hi veu natural
i d'impressió recent; em sembla que és del mateix tipus
que seran les meves. La dedicatòria és de terrible esti-
ma: "A celui qui m'a fait connaître la joie de vivre"
Si això és veritat es fa molt. La letra és quasi tota
una declaració d'amor que ella mateixa respita que no
sigui massa osada. Dice que s'embarrija amb les de
flavor en una possible separació feu el fruit que deu
que serien els darrers besos del seu cor, afegint que
és d'una naturalesa molt carinyosa i de les que no fi-
ga amb l'amor. En fi; pot ésser veritat això; jo
no coneix el comportament intim ni comú del dos
enamorate francesos. El que si continuo experimentant
és que jo per ella no tinc ni sento així cap estima
profunda ni molt menys sentiments tant d'amor
com els que ella diu per letra i manifesta amb el
seu desmesurat interès personalment.

Per la tarda em heu trobat a quart de tres; ella
ha pujat fins ben aprop del nostre Camp; jo he
baixat a trobar-la. Seguidament hem surpres un ca-
minal del bosc, de bracet com l'altra vegada, parlant
de moltes coses interessants pròpies del cas. La parefada

verset llarga i quant es feia fore ben sortit al ma-
 teix eloc de l'altre dia. Allí ha veuïcidet la cammura
 en frequentor. me si en cal de manjar la Compañia
 monyoria jo amb ella. Jo he respost que no em taca-
 ra altre remei i llavors ella m'ha dit que si que
 hi havia solució: quedar-me amb ella. Aquesta a-
 firmació d'ella en les condicions que ambdós està-
 rem, la mirada, etc. ha estat el cop de gràcia fets
 per recollir jo el cop sobre d'ella, fer contacte
 de cares i finalment de llavis... Ja ha emes la
 paguera ja estava en flames; el delir ja havia
 començat a trobar satisfacció; i darrera d'aquell
 bet n'era vingut d'altres i d'altres... inconfabtes;
 als llavis, als ulls, a la cara, al coll, a les orelles,
 al mentó i fins i tot a un pit. Vuit a això abraça-
 des estrechíssimes, molts dolços en frases de la ma-
 teixa significació que els catalans de semblants
 ocasions, i encara beses; molts quant, porret i molts
 beses, i així fins arribar a l'entrada del poble.
 Un cop allí coses més agorardes: Les unes mans han
 reconegut tot el seu cos exteriorment i interiorment;
 els llavis s'han portat a adorar el seu pit ho tegunt
 de joia i de felicitat; les unes i d'altre el membre
 han amut en is natural que vagi aquest darrer.
 No ha passat res però; ni ho sentjova arduament; ha-
 qués estat possible per la situació.

Aul ha començat un principi de desil·lusió al
 veure (poter per manca de costum) que de paraules
 d'ides plenes de furera, es porta barrejant al
 fetes fines plens de goig immens mes també de
 bestialitat. He respost que el que dice a les d'altre, no
 era veritat, repeteixo poder per manca de costum,
 car a la meua terra les coses no van tan de pressa,
 tant més quan ella no té proves irrefutables, etc.

meu amor. En un mot: com a home en les agrados
molt d'estima; com a fet moral per gent.

Dijous, dia 4 de gener.

Tot passant m'he arrifat al poble i he fruit l'Odette. Es-
tava molt bella: lluia el seu magnífic tipus. L'heu ben
sortit de la farmàcia on estava esperant a fora; en
ha presentat tres nous d'origen espanyol, que fa molts
anys estan a França. Heu parlat una estona i després
heu entrat a la fleca a comprar pa i croissants. Amb
ella he he parlat poc; heu interessat en aparques rei-
radet; és un dels dies que m'ha agradat més.

Heu m'ha portat aquesta tarda les fotos que veig fer-
me a Caen; han quedat molt bé, però tinc un defecte
que és l'histina. Per la part superior tinc una
faca força gran degut a haver-se trencat el dia
xé; para amb un motey dels cobells sense tocar-los,
m'he mal que tallat amb les tisores restarà encara
presentable.

De moment en tinc tres ja de destinades: una a ca-
sa, una a Elisabeth: una altra a l'Odette.

Dimecres, dia 3 de gener.

Eric a casa trametent-los. Li una foto, a l'Elisa-
beth una altra, i a l'Odette una tercera.

A aquesta última li ha parlat, no que m'explicar en
una breu lletra com un incident per relació d'una llei-
qua curiosa, amb el seu parestre. Un manifesta que
opera amb febre i avia el dimenge per veure'm i
parlar-me. Din que "el saber incomprensible dels meus
pens es retrobarà entre el que costi."

Per altra part es ven a quasi gambades que el fet des-
er fo estranger i altre vol, la situa en un pla que
sembla s'ha de definir; ho veig venir, i jo no em puc
decidir en tot cas, seriosament, més que en un

una cosa: en rompre, car jo no l'estimo encara ni
molt menys per acceptar un compromís seriós. Ni
aiguero ni nego que potar més tard la pugem
estimar com tal per arribar a aquets casos, però
encara no m'hi manja més que una afecte encara
no definit, una simpatia, un desig...

Per les meves lletres, pel seu interès descurat, pel
fet de la concepció, pels llàgrimes, per moltes
coses més, és veu que ella està enamorada de mi;
jo no puc dir moralment igual: Li dic que no
m'és indiferent, que l'estimo potar ja bon que,
més enamorat no.

Quan en Vicenç (aquest bon amic trobat a
que coneix el cas, i que el faig confident d'el-
tres confidencials meves) em preguntà en estoria
disposat a casar-m'hi, em sorprenqué molt la
pregunta perquè no me l'havia fet encara jo, ni
se m'havia ocorregut pensar-ho.

Recordo que abans deia que m'agradaria casar-
me (es d'arribar a) amb una catalana, si bé
admetia el cas d'un amor amb qualvol altra
mena de dona. El cas de la Carme em demostrà
que malgrat les meves preferències per les catalanes,
el deute em feia veure que aquella podia ésser
una magnífica companya. El cas, com ara, mal-
grat, repetixo, les meves preferències, veu que seria
lopar de casar-me amb la dona que estimo; és
més, així penso per-ho, veu important-me la
raça, la llengua, la religió, l'origen; m'importa
ta l'afecte, l'amor...

Això de veure, com jo veu que es veu haver de
sentir-se ho sento per l'afecte.

Dissabte, dia 6 de gener.

Bona lletra de l'obolote molt divertida i simpàtica

En conforma la rebuda de la foto i en aplegia com jugava amb ella mit: Don que després de mirar-la i contemplar-la tot el dia, pel vespre, a la meua cambra, se la mirava fixament fent-li gests per fer-la riure i exclia que no ho ha assolit... borbots i no obstant que dema em tindrà al meu costat per veure'm, fer-me riure i fer-me oblidar les impes miseris vetubs.

En la darrera lletre de l'Elisabeth hi ha al peu d'una amiga meua alguns uns quants mots de felicitació pel ^{d'una amiga meua} ~~matrimoni~~, i també amb una ingenuitat que potser no ho és, sin que em canvià amb l'Elisabeth. Siguerament la interessada ho desmentirà presentant a l'amentada amiga, que ja veure per altre lletres, com una bromista.

Don Romaineau, m'escriví dient-me que ha uniat la qüestió d'anar jo al meu poble i dir-me en ple l'inter com estan no ha fetut fer res immediat, però que properament quan arribi al bon temps, veure que de una cosa o altra hi aniré.

Confesso sincerament que m'ha canviat en la alegrat aquesta negociació que contractar, almenys ara, sembla, a ben veure per aquest flit no crec ni deficient que tinc.

Dimenge dia 7 de quars.

Arriba d'arribar de passejar amb l'Odette; heu estat a les dues unes i mitja hores i ha estat fins a les set. Primerament hem passejat una llarga estada passant per dos o tres pobles i a la fi hem retornat a les proximitats de Breteville en trobem després a un model, ja entre els arbres, el meu parcigine. Després la passejada hem parlat de moltes coses d'ella i unes, sobretot del cas d'aquests amors que ella

voldria que fos un prometedor. També heu parlat de la meua família i un bon cuscusat mútuament uns quants photos; ella un bon grobat de tota la meua família i d'ella, donant-me'n despat a excellentes fotos, les que un agradau més. N'he agafat quatre en un' hora ella ocupant-se de família i primers.

També he fet que agafar el paradigme d'estil ou l'èstatem dirigit; a l'auar-li a donar, i iustitiamment, me heu donat la boca, i veu l'altre dia, heu seguit darrera el primer bel, moltíssims més, moltíssims. Sobretot el primer heu estat d'una dolçor infinita, embogidora, que et transportava de plaer. Me la menjava a monçada i l'extorquava com un dolç deliciós. Ella feia igual, m'ens menjava; i veu signi que tenia els pits invisibles a causa d'un vestit, tanot del davant, jo he fet veure que m'empedava per haver-se'l posat i li he dit que m'ho la besaria més. Ella ha protestat bellament evant la meua boca que jo refusava lleument produint això un dolç plaer d'un cant i bellor.

J'he besat i més besat. Ella ha dit que jo estava contenta i feliç besant-me i que jo havia de continuar-me igualment. També m'heu, em veigues arribar veure quires impediments a la regió meta i perverte fins que fins aixo d'ajuntar-li el meu; quan es deuava compte d'això, heu a fer, em treia les mans. No obstant, magrat pel meta dirigit, ha arribat un moment en què, unques o no, he bisculat deliriosament i tinc els mans dubte, qu'ella no hegi fet igual.

Meua meua més tard, plees de felicitat subeís, heu venement a retornar definitivament a la vida. Me'ha dit també que en quant a amor, és el primer el meu; que all'heu oíes, m'heu de deu anys més.

l'avia fetes: que inclús va besar-lo una vegada; però que no l'estimava; i sempre, de fínit que en tot tot l'estimava per fiatal car el fiot estava tuberculós. Després un dia explicat d'un pretendent o dos més als que referí, i així és tot.

Jo no sé ni ha dit veritat o no; la qüestió dels besos ho posa força en dubte: un sol bes a la seva edat, i després per altra banda la veig en una intel·ligent i potser enriustrada en la forma de besar per venure un ho egament ella, tantu temps ho afirmava: ni la preguntat al veure la meua d'ail·leció ni no creia en les seves paraules.

En ella o'hi veu el desig de feminització, o'hi més d'altre interès d'obrir el català cristià en unes veus de debte, o'hi una fusió de sentiments, de família, i de lleugua. En mi, desig de feminització per ara cap, ni que ni vull; si en la veig precisat no tinc cap intenció d'enganyar-la ni fingir-li públicament, li diré de tot tot sense: literalis, sentiments, etc. Malgrat els consells d'alguns amics circumstancials, jo no puc dir: acceptar que l'estimo si no és veritat, o'hi més ben dit, una estima suficient profunda per acceptar moralment un promtoge que se'hi paria les mateixes circumstàncies inclúsives de relació i de societat que a qualsevol poble de Catalunya.

Dilluns, dia 7 de gener

El dia ha transcurregut sense res o'hi quan era de nou. L'únic que és rementable és una lletra d'un maten, verstant me a la meua darrera i no donant la importància que jo donava al cas de nostre. Tuellis acaba dient que un dels dels que tenen algun títol farien un paper ni-quest al meu costat.

Dimecres, dia 9 de gener.

Una lletra de l'Odette dolça i tendra com ella mateixa. Ben dir que en quant als nostres a-mors ja no li importa el que pugim dir d'ella o d'ell; que està disposada a suportar i veure tots les contrarietats o advertiments que es drecin en el nostre camí. Tanhi. una demostració més de la seva estima o potser una prova de que és una dona que no es deixa veure ni d'una altra.

Existeix en què se'ns fagi veure ben depressa la nova llengua que ho vol que se'ns sigui per més temps estrangera. Ben trobat tres novel·les i un joc que "roses" de cinema, i un diccionari universitari d'anglès-francès. El del diccionari és una breu de paraules bon gust.

I res més; un carruatge ple de besos i abraçades.

Dimecres, dia 10 de gener.

He sortit novament a passejar amb l'Odette. Ella pujava arretra amunt en direcció a cel. Jo he baixat a terra sberca; en un trosset una veia més enllà de la porta superior del fons del comte que hi ha a les pedres del bosc i del poble. Seguidament ben començat la passejada indubitablement per dins el bosc. Com de costum, primerament ben ple de coses variades; novament de la meua vida i pàtria. Adhuc auri ben obertat la qüestió religiosa: ma, sobre aquest punt, és de concepte enterament catòlic i ho admet per lo raó mateixa que dir el catòlicisme; no té cap idea pròpia ni extraordinària. Jo li he dit el meu concepte sobre aquest punt i quan la meua llegia contínuament

L'elaparava fugia com neopura i forrentrada. Solere aquest punt s'ha obert un col·loqui de si an cas de casar nos, ho faríem per l'església o no; com que discrepaven, ha dervat llarga estada afirmant cada un que guanyaria el nostre partit. Més tard, quan ja estàvem tosta el doly domini dels deus, unora deíam "qui guanyarà?" I cada un de "jo".

Dius d'aquest doly domini de deus hi hem en- trad molt més el hora ovari; encara era ben clar al contrari de les altres vegades, que esperaven que es fes fosc directament. L'india hem tingut temps per començar una breua que ha estat a punt de no acabar gaire bé. Hem començat a que si mor- fo; si ja pots marxar; vestè'n; me'n vaig; que sí; que no; altres besties per l'estil; però potser piast jo me fic el meu autor propi per la insistencia d'ella; dequít a que no se reportar gens bé les bro- nes de algunes, he arribat fins un moment que ella que havia triomfat primerament amb bones que requirien per part meua un comportament de correcció, ha perdut extrepitosament la clavera, fins a tal punt que deus o tres vegades se m'ha llengat i sobre; les dues primeres no la van regir res, i la Tercera ha estat ja amb una cara quasi d'honor. Tot o'la arvançot. Més tard hem vist que encagrat tot hi havia dos caràcters topant. Ella ha dit que la bro- ma li havia costat cara, tota vegada que durant el moment d'unig havia sofert molt.

Com sol pensar en aquests casos la resanulicació ha estat ple, unvell de deus, abraçades i quellen nos quora complet; de la fotoritat ella en de fugia amb força unguie, jo no atavora pas amb massa in- sistència.

Dijous, dia 14 de gener.

M'acaba de portar un Vicent amb unes cartes de l'edette, són breus però plenes de tendresa i de una insistència que li signi si està enamorat. Diu que és un moment que l'odia venir de pensar hi i per triomfar. L'he donat en demora li signi per escrit que no està enamorat.

És una dona digna d'estimar-se; dolça i bella. Té un tipus magnífic, asseut i elegant. No s'anomena ja gens més es magnífica; la meua bella és natural i que fa que amb les equitatives de la meua presentació de la dona, seria formidablement bella. És, ho veu, la dona més ben fetes que he tingut en els meus braços. Tant i tant que no em fa oblidar els moments sentimentals i fins i tot fins de la Corne; aquells els considero almenys per ara, superiors, i molts superiors les meves qualitats de dona.

Fa uns dies que veig pensant amb força insistència en decidir-me a escriure quelcom seriós i amb miras a publicació. M'he donat compte que després dels anys passats: la guerra d'Espanya i els cursos (prop d'un any) de França, ja no sé cap d'escriure una novel·la com aquella que tenia feta i la que pagues, l'heu d'estranyar a fer. Malgrat que en aquells temps ja no era novel·la, solo el que seria, ara he anat molt més enllà; tinc variis quins d'obres, molts breus, escrits; però cap em sedueix per començar. Els que són de tipus novel·lístic no em plauran, (cal tenir en compte les circumstàncies) els que altre són una barreja de novel·la, sociologia, psicotropia i potser inclús filosofia / obra a quatre carrers. Una ciència fins quatre

títols reduïdos per quatre obres de ploma nostra que jo em veig incapaç d'emprendre, ni ho he estudiat en Gervell de filosofia. Aquests títols són els següents: "La Voluntat lliure, Les tres lleis de l'Amor, Nuf nous fonaments de la moral i El Món." Un conilegia em bull un projecte d'estudi de la imbecilitat proletària incapaç de fer tanta ella, qualsembl digna per ésser el motiu i que la jo seria intitulat com una noia (meusenda) a ell motiu, així: *Pàries!*

El més probable és que no emenni res, malgrat que "El Món" em veuix ferca; no em ementano en condicions sempre per arribar a ton alt i en averencia enormement escrivre una noia quan hi ha tanta cosa a tractar que són vides recitots. Per altra banda esperem per demà una gramàtica d'italià i una altra d'anglès i aquests lletgies segurament em duran el meu llibre.

Més d'una vegada sospito que literàriament no produirà més res important; en sens compte que ni tinc certa inspiració en meua preparació; cultura tècnica per arribar bon treball sobre coses tan difícils.

Dimecres, dia 12 de gener.

He tingut veu una última i definitiva lletra al Sr. Loye, el qual a'havia erigit en peori meu i no ha remebot res. Camencat aquesta relació amb molt bon auspici i q'arobot del tot emolament: després de la meua darrera lletra del mes de setembre que no he solut res més jo'tria haver existit jo repetidament. Sospito que una de les probables causes del meu silenci sigui una reunió

visió de les nevres idèes per part dels responsables
de Crasant a ell. Si això s'obria: fos veritat
la nova llantina per aquells miserables seria
una limit.

Ara li demanar que per liquidar ho definivan-
ment que em sigui la causa de la ruptura,
com a home no com a fillol.

Dimarts, dia 13 de gener.

Una nova lletra de l'Odette com el habitual plena
de tendresa. Per tot l'altre res, quasi a sempre,
com quisi cada dia.

Dimecres, dia 14 de gener.

No fa gaire que he arribat d'una llarga passeja-
da amb l'Odette. Englen trobat com el altre dia
al principi de la carretera que ve de i hem em-
el mateix recorregut que la darrera vegada, per
més o menys. Al cap de poca estona de pujar
hem anat a parar en la nostra convenció
on era d'esperar: a la nova lletra tenia
aquest mateix en la qual obdava la qüestió re-
ligiosa obertament. M'ha dit que la deixat llegir
la lletra a la seva mare la qual s'ha identificat
en mi dient que era veritat el que jo deia. En
quant a ella no m'ha donat la seva opinió;
no obstant m'ha fet entendre que no estava menys
d'acord que la seva mare.

L'estona del goig fins ha estat semi llarg
i m'he més agraït que l'última vegada;
em hem reparat del carnal i em hem anat
a ferre entre la fullaraca on hem caigut l'im-
robre l'altre, bevent-li tot el nostre, els pits i fins
i tots les reves magnífiques, cuifes.

Es resistia obstinadament a ésser perseguida i per
 una cara de tripa i enfadada quan jo insistia. Sembla
 que malgrat tot, ella és molt intel·ligent i m'ha dei-
 xat circular jocosament i parlar políticament. Enfi,
 potria dir-se és una Màrtina que no l'obstinem gens,
 perquè pel molt amorosa que és s'ho mereix. I
 dic gens en el sentit que ella m'obstinava a mi; jo
 la call, l'obtinava i l'aprecio però no para d'eu.

Dimarts, dia 16 de gener.

Una nova lleta de l'Odette amb la mateixa ope-
 riositat que la caracteritza i desitja novament
 la pròxima visita que si no hi ha res no serà
 demà.

Deput a una restricció de llibertat acordada per
 l'autoritat francesa degut a no sé què careret
 i s'ha coincidir amb la supressió de permisos als
 mateixos francesos, les nostres relacions per altra
 restaran sense fic trencades, puix que al costat,
 en Vicens, ja no mira al poble a cercar la cara
 jaudicial i per tant no podrà fer nos el preu
 d'opinió de secretari com ell el menava.

La vida troncadora monàstica; el fred és intens
 i sec; omni tantuostes ha començat a nevar
 i sembla que ara (21'40) encara continua.
 Llegim uns fic usas dolentes per que no hi ha
 res més. Alguns, com per exemple una de canie
 catòlica, és del tot dolenta. A vegades no m'arriba
 a explicar com s'aguenta una de gent que el
 diuen justos i religiosos consenten, admeten i pa-
 paguen tanta iniquitat; als que ho fan de bona
 fe i de compaixió per les seves pròpies idees i
 als que ho fan presidint llurs actes tot menys
 la moral no tenen perdon del seu deus i

ni remotament del de llur consciència.

Dimecres, dia 10° de gener.

Avui es decidí a veure a les fets. Aquest matí havia caigut un quatre dits de neu en una forma fermosament bella, car tots els arbres del bosc han restat plens per llurs branques de neu, així dona un aspecte magnífic, de grandiosa bellesa natural, i que em demostra una vegada més, l'excel·lent bellesa de la natura, ferible i com a bellesa, però a la fi bonica positiva, esplèndida. És d'una fermesa i serenor quan és immaculada, quan cap per mi una banera ho ha profanat. Sembla que es plouguin i missis quan una via bruscament i agafa un quapat o quan un peu barba ho trepitja sense cap consideració. Igual passa amb la pluja, quan una ruïna requirint amb tota finera el rai i allume quan plou a lots, a barnals; tota petjada és com una profanació.

L'obolletti m'envia dient que ha rebut la nova foto tramesa ultimament; se'n està molt contenta i em dedica els seus afectes paternals. Treu i tot em diu que tracti d'adquirir permís i que ni cal pagar alguna part dels viatges; no és molt car... Tot així, altres coses és molt d'agradir i no ho veig pas de fer-ho.

Per la tarda he sortit amb l'Odette nedant d'un bon temps. L'he trobada bastant a punt per anar vers aeri. Quan estànem a un cinquanta metres de distància, ella s'ha posat a córrer envers mi; en vista d'això jo he fet igual i ben aviat hem trobat jaçament amb un afetiós peti i una idem abraçada.

Al preguntar-li jo si veritablement anàvem a parir

degut al mal temps, m'ha dit amb unes paraules decidides que no deixaven lloc a dubtes que quicunq' ella es proposava quelesseu veu la Sotania. I naturalment, som fets el camí del bosc.

Primerament m'ha cantat varies cançons franceses, algunes molt boniques. És una veu molt fina i bonica que fa plaer el sentir-la. Entre cant i posoig a través sempre de nen immaculada i enmig del bellíssims paisatges, venuts hem arribat al punt del zorig final que comi ara ha estat font intenció com en anteriors vegades, potser degut al temps. També hem jugat com els infants entremelists amb la veu, a cercar, a pujar i baixar, etc.

En resum, una tarda molt bona.

Dijous, dia 18 de gener.

Alliv l'Odette en veia la seva màquina fotogràfica i amb un fotògraf alguns clips enmig de la veu.

Per la tarda la baixat al poble veient-la com una nua, car estava a punt de marxar a reportar el pa ella i la seva mare, ambdues en el cotxe.

Dijous, dia 19 de gener.

Heu respost a una ratlla, unes d'ahir, l'Odette m'ha vingut i em dona compte d'un altre incident ocorregut amb el seu parent. M'ho compta com per què li, sense demanar-li importància, puix que ja li està acompanyada; l'única que li sap greu són les paraules ferides, les col·lacions i les mentides que llencen contra mi i contra els espanyols. Justament rememora un petit incident amb el notari del poble a qual se fa pensar que amb la seva influència no es perjudiqui.

En quant a la seva mare em dir que a-

gracis i emullement les meves salutacions i que
li ha sentit dir que la meua presència li
convé molt.

En fi, s'acomiada per més acompanyar
sempre.

Aquell Mats que jo deia que era cífut, real-
ta que és és, però és també un formidable humo-
rita de qualitat i original en la seva forma de
fer la broma. No faeix ni molestia a ningú i
fa riure de molt bona gana. Ara mateix té
una capa de llana que fa veure de vellot
ge, lligada amb una cadena. Quan fa veure
que toca el despertador és un creat de
dielles, car ell és de fer riure! fa un gran
cajàndol de lesones, i morters que més que un
despertador sembla una màquina infernal.

Hei encara moltes més coses bones i acudits
quiosos, importants.

Dara amb ell, Vicus, Eguoa, Padilla i jo hem co-
mencat ja un curs d'italià.

Dissabte, dia 20 de gener.

Un any encara taf dia com avui recomencava
a escriure de nou al diari després de la terrible ma-
laltia que havia sofert. He llegit amb goig alguns
resums de l'any passat fet a Colona en una can-
bia que recordo favorablement. Llavors tenia
les atencions i els afectes d'una formidable dona,
la Carme, ara tinc atencions i afectes d'una altra
dona no tan formidable com aquella des de la qual
el record no aconseguix fer-me oblidar aquets.

Dimenge, dia 21 de gener.

No fa gaire estava que he vingut de passejar amb
l'Odette. Aueni heu acompanyar un non comú vergen

polle que es dir cordif; abans però hem donat una poma fada per un altre bosc molt bell amb uns animals encantats. No hi manava pu les vocalis aquestes grans cares suspicioses que hem nomenat "château".

Del bosc hem donat una bonica panegida acompanyada amb bases, abracades, i corredisses de coralls. Allà hem anat fins l'omuntat polle de Cordif on hem salvat una noia que em concipia per infernes. Al retornar hem continuat fanyant pel polle boscant més tard a sitopropor nos contra la sien als murs de l'abside de l'eglésia. Allà hi ha loquet cretins unig sentim pbs i reintèrcia a deixar se anitar a les parts ocultes degut a que auri mateix hi havia començat la manstruació. En unum, jo emís o unig com en les altre vegades.

Ditrus, dia 22 de gener

Amb de relere una molt gran alegria i poc després una nova un gens agradable; de totes maneres, la primera ofega el fiquit opunars de la regona.

La gran alegria és que he relat una Marça Ultra d'Esponya en un li clarimen en Tere, en Joan, Rosita, Conchita, Bra. Meric i la Carme Celaya. Me donen bones noves del Delfi el qual ja ha sortit de la peró si bé hem l'ha retornat al camp de concentració; dir en Tere que fuoperonment a ben regnor, no l'alleberaran però que per amar el senecí imitar, car hem vidat la sua llesa. hem quant al pare, no; tot igual. Les germanes i el meent així com les amitats, em dediquen volumeros recordanes.

Una nova importantíssima és que estan en contacte amb la Carme Aulsera i fins i tot que ell ajuda; dir que a cada lletra pregunta per mi. Fendria una gran satisfacció de lere unes directes d'ella i així pens demanar ho; que un unig

quatre nobles; si no pot per verum directe per conducte de casa.

La nova que no és suportable es la que m'ha donat el tinent Chenevier agraunt nostre: M'ha dit que per ordre del comandant, des d'ara nostra prohibit anar a Budeville com fienem. Ben tot això hi veig, m'ela fe per una banda dels "nobles" que hi ha fer aci, que són inults, i dels enemics nostros; i per altra, pot ser també queriam de fienit militat, anaja, odi, i un fii de cada cosa per farts de quirebé tots.

Mo em serpen zent ni em rebel·la; en tot cas és una immensa arada de ~~despre~~^{despre} el que m'inspira d'oció i ells. Se el concepte que tenem i ve també el que tinc jo d'ells. Dixo és ja bon.

Naturalment que en les noves relacions amb l'Odette això em perjudicaria; mes veer que no serà insuperable i en nos que ho fos, per una bonca, m'estaria content a ben rigor, car em veig davant compte que no l'estimare com es mereix ni com és indispensable per tirar endavant serioument. Tan que veig quel tinen aqueix concepte de inults, no voldria que fagués error idummitat d'immoral, ni inults ~~de~~ la meua aueral. Per l'altra banda, m'agradaria demostrar los hi que malgrat tot, se'n hahan oplanat tots els obstacles. Aquesta regurament serà la que requirem, car ella hi estarà de posada.

Dimarts, dia 28 de gener.

M'he penat la major part del dia rentant, secant i plantant la roba; ara ja la tinc tota neta, flegada i desada. Fenia el propont d'anir a casa contstant la d'altra però no ha estat possible per manca de temps. El dia, doncs, ha estat maníton. Ara llegiré una istona i desna ni us

hi ha un de non pel moti escriure. No; ara mateix can-
 vis de porer, car com que per la tarda segurament an-
 ra a trobar l'Odette, no tindria prou temps.

Dimecres, dia 4 de gener.

Pel matí he tingut a parer la carta escrita ahir. Per
 la tarda he anat per trobar l'Odette i endese d'alta ho vingut
 el seu germà el qual no coneixia encara. M'ha dit que l'O-
 dette estava malalta de grippe i que perjava ell per
 donar-me mes lletres d'alta.

M'ha triat una postal amb una parella d'una
 marçats, fent-me el seu corot el qual regera el
 calendari francès i el dia es del corcat. El que para
 es que em deuen prendre pel Raymond català.

A part d'això m'escriu una lletxa on em narra
 l'incident del dimenge, del qual, m'ha tingut un
 principi de desil·lusió augmentat per la indisposició de
 la rega i el castipat. Aquesta tristesa però crec que no
 durarà d'ací setel per font mes a un para de
 continuar la meua correspondencia de no pas portar-me com
 qualche reconter ineflexiu.

Dijous, dia 5 de gener.

Ara fa un any que Barcelona queia en poder de Fran-
 co. Durant aquest espai de temps quantes vegades no m'han
 a l'ampa, a una nova i a mi mateix! Les que m'han
 parat a mi lei prou que es venen a través d'aquest
 diari, un fe de la cara nova i un fe també de
 generals.

Ting però que no es molt ric en noves redact
 ara, mes no sento ganes d'escriure massa o aqui
 per paginas, per es culpa que entre l'Odette, la
 correspondencia, l'italia i properament d'anglés, ja
 en tinc prou per aturar-me.

Diumenge, dia 28 de gener.

No s'esperava l'Odette Courri, car no m'he assegurat
roca en la meua darrera lletra que vindria; tantu-
taif ha vingut i sense saber ho l'he feta esperar més d'una
hora i mitja, fins que m'han vingut a avisar d'im-
pència d'ella. A la fi l'he trobada a les receres de l'09.
tant que hi ha el cap del bore. Hem parlat una bo-
na estona parlant com qualsevol sempre; amb uns quants
bans, però sense res més tal com sempre parlaré a
vel, del l'incident del divendres.

M'ha explicat que els pobles de Bretanya en general
s'ha alegrat de la prohibició de la nostra artifa; diu
que senten gloria i enveja de veure'us contents i posse-
jant. Fins a aquest punt arriba l'envia i la res-
quinosa d'aquesta gent.

Dilluns, dia 29 de gener.

Avui tinc un dia larsat i quasi trist, un dia d'aquells
que et fan emportar més les coses d'antany: la llibertat el
silenci, d'ambient, les manifestacions artístiques, etc. Sobretot
l'ambient i el silenci és el que més m'ha faltat. Quasi sempre
no fa que des l'he aconseguit! Mesos i mesos sense poder-
me trobar sol sota el genial imperi del silenci. Sem-
pre, sempre veure ams d'altre, mai sol! Com empro
aquels temps que quasi sempre que volia em podia
submergir dins el mar orient, calmat, creder, bellis-
sim del silenci. Allí és on les grans coses com les
grans idees tenen una germinació comuna. Allí
soltat d'anades d'obscuritat efelsa, sidades solament
per una fema i dolça llum de rebre'tanla mig oca-
pada en el seu focus per papers vermells, allí és on
hann, hann com jo, és felix. Quina una més divina
el silenci!

Dimecres, dia 30 de gener

Plou molt fi com és corrent en aquestes contrades. És molt bell el paisatge envoltat, sota el poder de la calmaria i constant pluja; molt bell per admirar-lo a través dels vidres del d'una còmoda cambra calentona. Però aquest punt és quan es veu el contrast desagradós dels qui trepitgen la bellesa de la tempesta; en els pobles treballadors que se'ls obliga a treballar malgrat el temps, la cosa ja no gens bella; és el que passa aquí: malgrat el temps de plou treballar, es mullen fins a enfoscar-se i després, com no tenen la majoria amb que conèixer la vida bruta i molla. Ah! però cal treballar!!!

Després del Dr. J. Maria Renter el qual està regant es ven pels seus articles publicats al "Poble Català" i a la "Revista de Catalunya" a París i a Tolosa. La nova lletra més que no és per fer-li conèixer la meua disconformitat en la companyia del "Poble Català" el qual no fa res per unir i agermanar els catalans.

Dimecres, dia 31 de gener.

De bon matí, ploent per xic, de marxat fins al riu al an a més de rentar-me la cara, m'he banyat i convisat de ruba interior. Heia dieg que volia fer-ho, però tinc un embotinat bastant empipador me mar- fa i torna venir amb una insistència que jo no és gens disconformista. Entre el fum, l'estufa i el temps, fa que aquest imberbament personatge que es mena una còmoda fat i ententi en volques i com a més men; jo no voldria compartir aquesta companyia, mes ell insisteix i no hi ha més remei...

Per la tarda he anat a trobar dins el box al Odette. Ha vingut tota joiosa amb una actitud per a prendre l'espau- nyd; indís ja en volia pronunciar alguns mots.

Primerament hem fet curiósament la vida i anal-
 cat el treball fins al dinamenge primari, i després a
 "otra casa, mariposa". Una tarda felicitat i dolça com
 quasi sempre, producte de la seva simplicitat, dinamis-
 me i govenant. Com de costum també, cap em-
 vent sentimental interès; sobre aquest particular
 requereixo igual. Ten la part material més d'opera-
 rat; he requirit la conduta que em veig imposar
 després a l'ocurrir com a consciència del dia que
 anirem a fer-ne; no passar dels casos encara
 perquè oi aïto ella no volia resiquer. s'hi. Tant
 mateix moments que i, heu bé de pèl fer aquest
 paper fent en lesseos un cos tan atractiu.

M'ha donat una llarga lletra en resposta a la
 meua darrera on fa una gran apologia de les
 qualitats que ha descobert en mi.

Dijous, dia 1er de febrer del 1940.

Reutar la roba i planxar-la; heu ací la tas-
 ca de quasi tots els meus llocs d'orni.

D'important mes anys. Monotonia, un 4^{ic} de
 treball de la lía. i lectura.

Dissabte, dia 3 de febrer.

Monotonia, lectura i un ficat Tosca. Una lletra
 a Odette on aprofitant que li enteste la meua
 i un punt relatiu a l'amor que us inspirem
 m'ha fet allargar-me una mica sobre el concep-
 te que fo li quarto; no sé si li plaurà; però
 a sinner el que li dic.

Estic esultant mentre escriu una de les totes
 narracions sobre fetos aconeguts durant la guerra
 d'Espagna que demostren una vegada més les
 grans anales d'alguns caps de l'esperit.

El fet d'acusar de feixista o de trotskista a algú, era a vegades suficient per perdre un home o almenys per ombror-lo, fer-li veïer una existència contra moltes per sempre més. D'instintivament moltes vegades venen lamentables errors i no obstant quantes i quantes venibles successos no es deixarien veure tranquil·lament.

Avui a França se veient que a la veu de la República la llovissada sempre de concentració amb un tracte com quasi tots els camps d'oposició insolent. Per ella veïa amb força bona fe veient més que ara ~~en~~ què és nostre, posiblement per un molt diferents dels seus en quant a humans. Fardament no hi havia gaire diferència; ho constato amb profunda pena, més és així. Sé que una teoria molt insegura és una atorrada venible; però més dolent reconeixen-lo: "a l'enemic se la de veïer emprant les mateixes armes que ell". Més dolent per què amb la majoria tan espectacular que hi ha de perjudicats, portant el d'acusat, seria pitjor de dir-ho a fer-ho, sortint-ne amb més rapidesa i amb un formidable benefici per la humanitat.

Dimanche, dia 4 de febrer

Avui fa un any que a Paris al de fer, aquesta tarda, passava uns dels moments més delitoses de la meua vida: En primera vegada amb la imprescindible Carme tenia un aparador en unes circumstàncies per del més estranyes. Febrer un vit. alguna cosa de veïer i quatre al estat, no hi dormint en un altre veï, sense errors. Lo sense ferar ni fer contacte d'altres cares que omplides cares, i no obstant, sense donar.

nossem compte amb l'esperança de trobar-nos, i en sobre l'al-
 tre i poc després, ambdós, en un mar de felicitat,
 teníem al mateix instant, un insubornable esporgine
 que em fa veure i oïr el temps, i malgrat
 tot, aquesta dona d'unes condicions espirituals
 i físiques per mi, sentiblement formidables. Es-
 sentada pel prebodi diví, l'epilepsia i inclús el
 fet; per físiques per la preciosa i miraculosa carac-
 terística de desitjos i per la miraculosa femini-
 tat del seu cos, delicat i fi com un fil de seta.

Arbo de venir de parlar amb l' Odolette, la
 qual em continua inspirant de múltiples sentiments
 que al conecament. Malgrat això, quan estic al seu
 costat sóc feliç per la seva simplicitat extremada,
 pel seu dinamisme i inclús pel seu cos - escrita-
 blement atractiu. Hi he seguit la mateixa conducta
 ultimament adoptada; i malgrat això, no obstant, que
 és bon que difícil mantinc aquest paper quan
 tens en el teu braç una garba de dolçor i
 de joventut excitant.

Com l'altre dia, primerament, hem fet la def-
 se de castella, la qual me s'ha fet efectiva per
 carambola a la Jeana, una intima ami-
 ga, partidària dels espanyols i ningú enumerada
 amb ella d'en Jaume; ara que com que ella no
 pot venir, és l'Odolette la que li fa explicar el
 que jo li enuncio.

Després de dinar hem fet una foto en grup
 dels quatre fets oficials de la Camporujia, inclús
 amb en Renero, un simpàtic ordenança "jea-
 naino".

Durant la tarda he seguit, però "ca n'a pas
 empêché rien"

Dilluns, dia 5 de febrer.

Degeix força febles que no sigui del meu gust tot; el més important és no perdre el temps llegint una cosa o altra. Combino doncs, queleson de català, "El Poble Català" i la "Revista de C. Tolmeja" que em deifen llegir, barrejat en alguna mescla a obra castellana i la meyeria francesa.

Ara heu rebut albre de tres francs cada un, uns quants amics, esta quantitat per comprar alguns llibres, el catàleg, o de literatura.

Aquell padri de Laragne d'Olme, que va aparèixer amb tanta elegia i bons auguris l'agost passat, s'ha enfumat misteriosament des de fa ja temps, mes fins ara no dono com a definitivament liquidada la relació que comença l'any. Ho dono ara ja com acabat despit a què malgrat haver-li escrit una última i definitiva lletra el dia 10 del passat, demanant-li almenys com a home viu ja com a padri, que em digués les causes del seu inexplicable silenci. Una mesada més, el silenci ha respost per ell pel qual crec que no li ha res a fer. Mes em costa resignar-me a no satisfer demerç, la meua natural curiositat i saber el motiu del seu silenci; m'agradaria molt, molt saber-ho. Jo em poso a baxinar i començar i no m'arriso a explicar el per què de la seva rara funció. L'únic que em fa veure com a més verídica causa, és que a Cruesant opulth miserable no m'ho expressin es fortat demerçiat me com a comunista, a ell o a les autoritats franceses i que per tant tot sigui una derivació d'allò.

Enfi, sigui la causa que sigui, no es gens correcta la meua posició ni el seu silenci; i despit al que he llegit seput ^{dir} sobre les meues _{idees}

ell ha acceptat aquesta situació, o ha parat. Ben malament i les vents per ell perquè se creia segur des seus dies i magnífiques lletres, més home i més cavaller del que des resultat ésser.

Un afer passat a l'origen de l'oblit. He vist ja venir la tercera pel·lícula revelada de les que he tirades amb la màquina fotogràfica de l'Odette. D'espècie de dues, una d'elles d'en Rolleté, totes les altres han quedat molt bé. La d'en Rolleté dir que era molt dolenta, no se'ni fa quin motiu exacte, i d'abans de veure-la jo ja l'ha esborrada. La segona defectuosa és degut a haver estat presa aerodinàmicament i en un moment que a l'interès feia que a través mot-
co. que és i alt.

Ha una colla de dies que no he parlat res de política internacional. Inevitablement sobretot als Balkans hi ha poca evolucion primeronament entre els mateixos estats degut a les reïnividuacions que es formen comunament sobre les fronteres artificials que tenen, i segonament la U.R.S.S. Alemanya i Itàlia, cosa una, intenta mantenir o augmentar la seva influència en perjudici de França i d'Anglaterra que vengueren descartades de tota la consideració; fa noves els límits d'una part tripartita amb Turquia; mes no cal oblidar que aquesta és amiga de la U.R.S.S.

Per regular tot això hi ha, celebrant-se, un congrés que a Belgrad, una conferència bolchevique, de la qual encara no en sé el resultat.

També últimament, Alemanya i la U.R.S.S. s'han tornat a començar de nou i la segona hi ha cedit per 99 anys a la primera uns països de patrocini per afegir-los a la Polònia occidental i alguns beneficis més inclús a l'interior del seu territori. Tanque

se encara que ha rebut Rússia en carni.

En quant a Finlàndia sembla que la C. P. S. o el govern comunista de Kossinen a Teriski va fent el seu fe i objectiu. No tinc pas molt temps de detalls seguit a que llegiré ben poc la premsa; però res canviant no ha esdevingut.

Sobre la guerra a l'Oest res de nou; cosa sia igual, uns parts de guerra més infernals que els altres dels temps d'estacionament d'Anagó.

Dimarts, dia 6 de febrer del 1940

Des del divendres passat que el parestre de l'Odette ja va a portar el pa a la Companyia francesa, la qual emministra el. L'Odette m'havia fet saber que quan això esdevingués, seria possible que ella en persona, puix, alguna que altra negociada a Mieros el pa. fins ara, però, és ven que el parestre gelós s'en oïa, i amb ganes d'impedir en tot el que pugui el nostre apropiament, es cuida de venir ell mateix a entregar el pa. Cal esperar, però, que se'n causarà tard o d'hora de prendre's aquesta protesta o sinó fitjar per ell.

Segons l'explicat per l'Odette, és un caràcter repel·lent i violent en extrem, un ome absolut d'una estada qual ha mercurialitat i materialitat adlene la llar. El més interessant és que segons ell, és un home just i recte, fent molt sovint l'elogi de la seva perspicacitat a ell mateix.

Encara això no seria el més dolent si no tingués un vici per mi abominable: el de beure fins a porar-se quasi a dir-hi com un vulgar embriac. Aquest terrible defecte que és tan general entre els francesos!